

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBOS
KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS IŠVADA
SPORTO INFRASTRUKTŪROS PROJEKTŲ IR FIZINIO AKTYVUMO PROGRAMŲ
FINANSAVIMO PROCESUOSE**

TURINYS

1. APIMTIS IR METODAI.....	2
2. ĮŽANGA.....	4
3. KORUPCIJOS RIZIKA SPORTO FINANSAVIMO PROCESUOSE.....	6
3.1. Galimai ydingas sporto infrastruktūros projektų finansavimo reguliavimas sudarė prielaidas selektyviam lėšų paskirstymui (kritinė antikorupcinė pastaba).....	6
3.2. Finansuojant sporto infrastruktūros projektus iš valstybės biudžeto neužtikrinami vienodi nepriklausomumo, nešališkumo, objektyvumo standartai visų sporto infrastruktūros projektų atrankai (kritinė antikorupcinė pastaba).....	14
3.3. Viešojo intereso nepakankamas užtikrinimas valstybei finansuojant sporto infrastruktūros projektus sudaro sąlygas neproporcingam viešųjų investicijų nukreipimui komerciniams tikslams (kritinė antikorupcinė pastaba).....	20
3.4. Galima interesų konflikto, šališkumo ir poveikio rizika priimant sprendimus dėl sporto projektų finansavimo savivaldybėse ir valstybės institucijose (kritinė antikorupcinė pastaba).....	27
3.5. Konkurencijos ribojimo rizika finansuojant nacionalines fizinio aktyvumo programas dėl perteklinių reikalavimų sporto organizacijoms (kritinė antikorupcinė pastaba).....	30
3.6. Dvigubo finansavimo ar nepagrįstų išlaidų finansuojant sporto infrastruktūros projektus ir nacionalines fizinio aktyvumo programas apmokėjimo rizika (kritinė antikorupcinė pastaba)....	32
4. MOTYVUOTOS IŠVADOS (PASTABOS) IR PASIŪLYMAI.....	38
5. PRIEDAI.....	44

1. APIMTIS IR METODAI

Korupcijos rizikos analizės tikslas – antikorupciniu požiūriu įvertinti valstybės ar savivaldybės veiklos sritį ar procesą, apimančią vieno ar kelių viešojo sektoriaus subjektų veiklą, siekiant nustatyti korupcijos rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidas darbuotojams ar kitiems asmenims padaryti korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus ir pateikti rekomendacinio pobūdžio pasiūlymus, skirtus nustatytai korupcijos rizikai sumažinti ir (ar) korupcijos rizikos veiksniams pašalinti, valstybės ar savivaldybės veiklos sričiai ar procesui, taip pat viešojo sektoriaus subjekto(-ų) veiklai skaidrinti¹.

Korupcijos rizikos analizės uždaviniai: 1) nustatyti teisinio reglamentavimo trūkumus, sudarančius prielaidas korupcijai pasireikšti; 2) išanalizavus praktinį procedūrų vykdymą, nustatyti teisės aktų įgyvendinimo problemas, susijusias su korupcija; 3) pasiūlyti korupcijos riziką ir (ar) jos veiksnius mažinančias priemones².

Objektas – finansavimo iš valstybės ir savivaldybių biudžetų (toliau – valstybinis finansavimas) skyrimo ir panaudojimo sporto infrastruktūros objektų (sporto bazių) statybos, rekonstrukcijos ar pagerinimo projektams (toliau – sporto infrastruktūros projektai) bei nacionalinėms fizinio aktyvumo programoms, nacionaliniams ir regioniniams fizinio aktyvumo projektams (toliau kartu – fizinio aktyvumo programos) procesai (toliau sporto finansavimo procesai).

Subjektai – Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ŠMSM), Nacionalinė sporto agentūra prie ŠMSM (toliau – NSA), Vilniaus miesto savivaldybės administracija, Panevėžio miesto savivaldybės administracija, Kauno rajono savivaldybės administracija, Akmenės rajono savivaldybės administracija, Kupiškio rajono savivaldybės administracija ir Plungės rajono savivaldybės administracija (toliau kartu – analizuojamų savivaldybių administracijos).

Duomenų rinkimo ir vertinimo metodai:

1. Teisės
aktų ir analizės subjektų pateiktos informacijos, duomenų, dokumentų turinio analizė (analizuoti ir vertinti teisės aktai, dokumentai ir kiti informacijos šaltiniai nurodomi šios išvados 2 priede).
2. Teisės aktų reikalavimų praktinio įgyvendinimo ir taikomos darbo praktikos analizė.
3. Interviu ir susirašinėjimo (tarnybiniu elektroniniu paštu almantas.gudonis@stt.lt ir kitomis elektroninių ryšių priemonėmis) su analizės subjektų atsakingais asmenimis metu gautų duomenų analizė.

¹ Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2021 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. 2-229 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 2 punktas, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ba1ba040412911ec992fe4cdfceb5666>.

² Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2021 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. 2-229 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 3 punktas.

4. Viešai skelbiamos informacijos stebėseną ir analizę (analizės subjektų ir kitose interneto svetainėse, žiniasklaidoje ir kituose viešuose informacijos šaltiniuose pateikiama analizei aktuali informacija).

Korupcijos rizikos analizės išvados padarytos remiantis nurodytų dokumentų, duomenų ir kitų šaltinių analize, įvertinus:

- 1) korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimus;
- 2) sociologinių tyrimų duomenis;
- 3) galimybę vienam darbuotojui priimti sprendimus analizuojamose srityse;
- 4) darbuotojų savarankiškumą priimant sprendimus ir sprendimų priėmimo diskreciją;
- 5) darbuotojų ir padalinių priežiūros ir kontrolės lygį;
- 6) atliekamos veiklos dokumentavimo reikalavimus;
- 7) teisinio reguliavimo sistemą;
- 8) veiklos dokumentų viešumą ir prieinamumą visuomenei.

Jeigu Subjektai prašomų pateikti dokumentų ar duomenų nepateikė, buvo laikoma, kad jų nėra.

2. ĮŽANGA

Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme³ nustatyta, kad korupcija laikomas bet koks piktnaudžiavimas suteiktais įgaliojimais, siekiant naudos sau ar kitam asmeniui viešajame ar privačiame sektoriuje, o korupcijos rizika – tai tikimybė, kad atitinkamoje veiklos srityje gali pasireikšti korupcija. Viena iš sričių, kuriose korupcijos rizika gali pasireikšti, yra ES finansavimo, valstybės ir savivaldybių biudžeto lėšų skyrimas projektams, kurių pagrindinė paskirtis – viešojo intereso įgyvendinimas, ir jų naudojimo priežiūra⁴.

Valstybės finansavimo procesai pasižymi tuo, kad juose dalyvauja daug suinteresuotų subjektų: valstybės institucijos ir įstaigos, skirstančios biudžeto lėšas, savivaldybių administracijos, viešieji ir privatūs projektų vykdytojai, sporto organizacijos bei verslo subjektai, teikiantys paslaugas vykdant valstybės finansuojamas programas. Šių procesų metu priimami netinkami sprendimai gali ne tik lemti viešųjų lėšų netinkamą paskirstymą, bet ir sudaryti išimtines sąlygas, suteikti konkurencinį pranašumą ar privilegijas atskiriems subjektams. Esant dideliame suinteresuotų gauti valstybinį finansavimą asmenų skaičiui, įvairūs interesai gali didinti piktnaudžiavimo, šališkumo, selektyvaus projektų finansavimo, neformalių susitarimų, poveikio rizikas finansuojant nacionalines fizinio aktyvumo programas, sporto infrastruktūros projektus ir prižiūrint jų panaudojimą.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinta valstybės pareiga remti sportą, o Lietuvos Respublikos sporto įstatymas nustato sporto finansavimo iš valstybės ir savivaldybių biudžetų pagrindus bei valstybės pareigą sudaryti sąlygas sportininkams rengti ir visuomenės fiziniui aktyvumui skatinti. Sporto politikos prioritetai ir priemonės taip pat nuosekliai įtvirtinami Lietuvos Respublikos Vyriausybės programiniuose dokumentuose, kuriuose pabrėžiama sporto infrastruktūros ir fizinio aktyvumo programų reikšmė tiek visuomenės sveikatai, tiek aukšto meistriškumo sportui, taip pat nurodomas finansavimo tikslas – kurti sporto infrastruktūrą, atitinkančią tarptautinius sporto federacijų standartus⁵.

ŠMSM tiesiogiai formuoja ir įgyvendina⁶ sporto finansavimo politiką, atrinkdama projektus ir siūlydama sprendimus Lietuvos Respublikos Vyriausybei dėl valstybės biudžeto lėšų skyrimo sporto

³ Prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.4DBDE27621A2/asr>

⁴ Pavyzdžiui, STT atliktos korupcijos rizikos analizės išvados: 2023-05-11 išvada Nr. 4-01-3929, prieiga internete: <https://stt.lt/korupcijos-prevencija/korupcijos-rizikos-analizes/atliktos-korupcijos-rizikos-analizes/7471/act1085>; 2024-09-23 STT korupcijos rizikos analizės išvada Nr. 4-01-8506, prieiga internete: <https://stt.lt/korupcijos-prevencija/korupcijos-rizikos-analizes/atliktos-korupcijos-rizikos-analizes/7471/act1122>; 2025-09-08 išvada Nr. 4-01-8290, prieiga internete: <https://stt.lt/korupcijos-prevencija/korupcijos-rizikos-analizes/atliktos-korupcijos-rizikos-analizes/7471/act1147>.

⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 16 d. nutarimas Nr. 240 „Dėl 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos sporto plėtros programos patvirtinimo“, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/1df182c0a9e311ec8d9390588bf2de65>.

⁶ STT pastaba: ŠMSM derinant projektą nurodė, kad ministerija formuoja sporto finansavimo politiką ir pagal kompetenciją administruoja dalį valstybės biudžeto lėšų skyrimo procesų.

infrastruktūros statybos, rekonstrukcijos ir atnaujinimo projektams, taip pat per NSA formuoja nacionalinių fizinio aktyvumo programų finansavimo politiką.

Šiems tikslams kasmet skiriamos reikšmingos valstybės biudžeto lėšos: 2025 m. bendrai sporto finansavimui planuota skirti 73,3 mln. Eur., nacionalinėms fizinio aktyvumo programoms ir sporto bazių pagerinimo projektams iš Sporto rėmimo fondo (toliau – SRF) skirta apie 15,6 mln. Eur, iš jų apie 4,6 mln. Eur – nacionalinėms fizinio aktyvumo programoms, o 11 mln. Eur – nacionaliniams ir regioniniams fizinio aktyvumo bei sporto bazių pagerinimo projektams. Sporto infrastruktūros statybai ir rekonstrukcijai 2025 m. iš Valstybės investicijų programos (toliau – VIP) skirta 11,7 mln. Eur, mokyklų sporto aikštynų atnaujinimui – 1,7 mln. Eur⁷.

Aktualumą atlikti korupcijos rizikos analizę didina ir tai, kad STT 2024 m. atliko korupcijos rizikos analizę valstybės sporto infrastruktūros ir turto suteikimo (perdavimo) naudoti bei naudojimo priežiūros srityse Lietuvos sporto centre ir viešosiose įstaigose, kurioms buvo perduota naudoti valstybės sporto infrastruktūra, ir nustatė, kad šios įstaigos, perduodamos sporto infrastruktūros objektus (turtą) naudoti kitiems asmenims, galimai ne visada užtikrina jų panaudojimą aukšto meistriškumo sportininkams rengti ar kitam viešajam interesui tenkinti ir gali sudaryti palankesnes sąlygas komercinei veiklai viešojo intereso sąskaita⁸.

Atkreiptinas dėmesys, kad ŠMSM 2024–2025 m. atliko NSA veiklos vidaus auditą ir nustatė pažeidimų skiriant finansavimą nacionaliniams ir regioniniams fizinio aktyvumo bei sporto bazių pagerinimo projektams, įskaitant įgaliojimų viršijimą, kuris gali rodyti ir galimas korupcijos rizikas⁹. Papildomą rizikos kontekstą sudaro ir tai, kad, NSA duomenimis, 2023–2025 m. kilo teisinių ginčų su nacionalinių fizinio aktyvumo programų SRF projektų vykdytojais ir pareiškėjais dėl jų išlaidų tinkamumo ir pagrįstumo.

Taip pat korupcijos rizikos analizės atlikimo reikšmę didina tai, kad 2025 m. pabaigoje Lietuvos Respublikos Seime svarstoma sporto finansavimo sistemos reforma, kuria siūloma panaikinti NSA ir jos funkcijas perduoti naujai sukurtai Nacionalinei sporto tarybai, sudarytai iš sporto organizacijų atstovų. Dėl šios reformos STT 2025 m. lapkričio 24 d. atliko teisės aktų projektų, susijusių su planuojama sporto finansavimo ir valdymo reforma, antikorupcinį vertinimą ir nustatė reikšmingų skaidrumo, nešališkumo bei atskaitomybės rizikų, taip pat pažymėjo, kad siūlomas modelis gali grąžinti sporto finansavimo sistemą į prieš dešimtmetį egzistavusį ydingą ir pasenusį modelį, kuris

⁷ STT pastaba: ŠMSM paaiškino, kad nuo 2021 m. iš VIP finansuojamų naujų projektų atranka nebevykdoma. Analizuojamu laikotarpiu 2023–2025 metais iš VIP buvo finansuojami tik anksčiau atrinkti projektai.

⁸ STT korupcijos rizikos analizės 2024-09-23 išvada Nr. 4-01-8506, prieiga internete: <https://stt.lt/korupcijos-prevencija/korupcijos-rizikos-analizes/atliktos-korupcijos-rizikos-analizes/7471/act1122>.

⁹ Plačiau šios išvados 3.2 skirsnyje.

didintų korupcijos riziką ir neproporcingai sustiprintų siaurų nevyriausybinių organizacijų interesų grupių įtaką finansavimo sprendimams¹⁰.

Europos ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) rekomendacijoje dėl viešojo sektoriaus vientisumo taip pat pabrėžiama būtinybė užtikrinti atsekamus, nedubliuojamus ir skaidrius finansavimo mechanizmus, ypač sektoriuose, kuriuose viešosios investicijos derinamos su privataus sektoriaus dalyvavimu.

Žiniasklaidos priemonėse pateikiama informacija apie ŠMSM ir NSA finansuojamus 2023-2025 m. sporto infrastruktūros objektus savivaldybėse: Žirmūnų gimnazijos sporto aikštiną¹¹, Panevėžio daugiafunkcio sporto ir sveikatos centrą¹², Sporto bazę Lapėse¹³, Naujosios Akmenės sporto ir sveikatingumo centrą¹⁴, Kupiškio baseiną¹⁵, Plungės sporto ir sveikatingumo kompleksą ir baseiną¹⁶ bei kitus objektus, finansuojamus iš Valstybės investicijų programos (toliau – VIP) ar SRF. Viešojoje erdvėje keliama klausimai dėl šių objektų statybos, rekonstrukcijos, atnaujinimo ir naudojimo, taip pat dėl prioriteto šiuos valstybės finansuotus objektus pritaikyti komerciniam naudojimui, o ne viešajam interesui.

3. KORUPCIJOS RIZIKA SPORTO FINANSAVIMO PROCESUOSE

Atlikus korupcijos rizikos analizę nustatyti šie korupcijos rizikos veiksniai sporto finansavimo procesuose:

3.1. Galimai ydingas sporto infrastruktūros projektų finansavimo reguliavimas sudarė prielaidas selektyviam lėšų paskirstymui (kritinė antikorupcinė pastaba)

Valstybės finansavimo sporto infrastruktūrai skyrimo ir jo naudojimo politiką formuoja ŠMSM, tačiau finansavimą administruoja skirtingos institucijos, o skirstymas vykdomas pagal kelis atskirus finansavimo šaltinius. Dėl to sporto infrastruktūros projektams taikomi skirtingi teisinio

¹⁰ STT Antikorupcinio vertinimo 2025-11-24 išvada Nr. 4-01-10853 „Dėl Nacionalinės sporto tarybos įstatymo, Sporto įstatymo Nr. I-1151 5, 6, 8, 9, 14, 20, 21, 22, 23, 26, 27 ir 28 straipsnių pakeitimo ir 7 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo, Sporto įstatymo Nr. I-1151 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-908 2 straipsnio pakeitimo įstatymo, Administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų“, prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/31cb8600c92511f0a842b0e89767e3dc?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=810e75ca-010c-418e-b643-e13d0dffffa1>.

¹¹ Prieiga internete: <https://www.vilniausvystymas.lt/projektas/vilnius/sporto-aikstynas-vilniaus-zirmunu-gimnazijos-zirmunu-g-37/>.

¹² Prieiga internete <https://sekunde.lt/leidinys/sekunde/sporto-centras-aukstaitija-pasikeis-is-esmes-baseinas-restoranas-spa-erdve/>.

¹³ Prieiga internete: <https://www.krs.lt/savivaldybe/naujienos/svente-lapese-atnaujintas-stadionas-atvertas-bendruomenei/>

¹⁴ Prieiga internete: https://www.lrt.lt/naujienos/sportas/10/2112557/naujojoje-akmeneje-duris-atvere-modernus-baseinas-tikisi-pritraukti-ne-tik-moksleivius-bet-ir-latvius?utm_source.com.

¹⁵ Prieiga internete: https://kmintys.lt/2023/10/21/konkreiti-kupiskio-baseino-atidarymo-data-turetu-paaiskėti-netrukus/?utm_source.com.

¹⁶ Prieiga internete: https://www.plunge.lt/skelbimai/2023-m-balandzio-15-diena-duris-atveria-plunges-baseinas/?utm_source.

reguliavimo modeliai, atrankos kriterijai ir kontrolės priemonės, nors finansuojamų projektų tikslas iš esmės yra tas pats – sporto infrastruktūros kūrimas ar gerinimas viešajam interesui.

Pagal finansavimo šaltinius ir teisinį reguliavimą išskirtini šie sporto infrastruktūros finansavimo modeliai:

✓ Sporto infrastruktūros objektų (sporto bazių) pagerinimo finansavimas iš SRF (administruoja NSA):

- Lietuvos Respublikos sporto įstatymo (toliau – Sporto įstatymas)¹⁷ 20 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyta, kad sporto bazių pagerinimas valstybės biudžeto lėšomis finansuojamas Švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka skiriant lėšas. Sporto įstatymo 20 straipsnio 5 dalyje nurodoma, kad sporto bazių pagerinimo projektai finansuojami sudarius Sporto rėmimo fondą. Sporto įstatymo 20 straipsnio 6 dalyje nustatomi bendri kriterijai ir jų atrankos konkurso būdu tvarka. Sporto įstatymo 20 straipsnio 7 dalyje nurodoma, kad sporto infrastruktūros pagerinimo projektus atranka, skiria lėšas ir jų vykdymą prižiūri Švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliota institucija.

- Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. liepos 7 d. įsakymu Nr. V-1127 „Dėl įgaliojimų suteikimo, įgyvendinant Lietuvos Respublikos sporto įstatymą, pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimus ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus“ pagal Sporto įstatymą įgalios institucijos funkcijas, skiriant finansavimą sporto infrastruktūros pagerinimo objektams, pavesta vykdyti NSA¹⁸.

- Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. gruodžio 22 d. įsakymas Nr. V-1599 „Dėl Sporto rėmimo fondo lėšomis finansuojamų sporto bazių pagerinimo projektų finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Sporto bazių pagerinimo iš SRF finansavimo tvarkos aprašas), kuriame nustatyta projektų atrankos, finansavimo skyrimo ir projektų priežiūros tvarka¹⁹.

- Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. sausio 8 d. įsakymas Nr. V-10 „Dėl 2024 metų nacionalinių ir regioninių fizinio aktyvumo bei sporto bazių pagerinimo projektų finansavimo valstybės biudžeto lėšomis prioritetų ir specialiųjų projektų

¹⁷ Lietuvos Respublikos sporto įstatymas, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.791BF9249C9C/kJZMgiglns>.

¹⁸ Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. liepos 7 d. įsakymas Nr. V-1127 „Dėl įgaliojimų suteikimo, įgyvendinant Lietuvos Respublikos sporto įstatymą, pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimus ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus“, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4320a300fdd011ec8fa7d02a65c371ad/asr>.

¹⁹ Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. gruodžio 22 d. įsakymas Nr. V-1599 „Dėl Sporto rėmimo fondo lėšomis finansuojamų sporto bazių pagerinimo projektų finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/8b41bad0a0cb11eea5a28c81c82193a8/asr>.

vertinimo kriterijų nustatymo“, kuriame nustatyti sporto infrastruktūros projektų finansuojamų iš valstybės biudžeto lėšų, kriterijai, susiję su projektų naudos viešajam interesui kūrimu²⁰.

- Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. liepos 3 d. įsakymas Nr. V-934 „Dėl Sporto rėmimo fondo lėšomis finansuojamų nacionalinių ir regioninių fizinio aktyvumo bei sporto bazių pagerinimo projektų komisijos sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo“²¹, kuriuo sudaryta SRF lėšomis finansuojamų nacionalinių ir regioninių fizinio aktyvumo bei sporto bazių pagerinimo projektų komisija (toliau – SRF projektų komisija), kuri atlieka NSA darbuotojų (t. y. vertintojų) ir išorės ekspertų atlikto vertinimo papildomą, NSA atrinktų siūlomų finansuoti paraiškų vertinimo išvadų įvertinimą ir teikia motyvuotus rekomendacinius pasiūlymus dėl projektų finansavimo NSA.

- NSA direktoriaus 2025 m. sausio 14 d. įsakymas Nr. V2025/2 „Dėl Nacionalinės sporto agentūros infrastruktūros skyriaus projektų administravimo procedūrų aprašo patvirtinimo“ (toliau – NSA sporto infrastruktūros projektų administravimo tvarkos aprašas), kuris reglamentuoja NSA valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, funkcijas ir pareigas skiriant finansavimą Sporto rėmimo fondo lėšomis finansuojamiems sporto infrastruktūros objektams bei juos administruojant²².

✓ Sporto infrastruktūros objektų (sporto bazių) statybos ir rekonstrukcijos finansavimas iš VIP (administruoja ŠMSM)²³:

- Lietuvos Respublikos investicijų įstatymo²⁴ 14 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad sudaroma bendra valstybės investicijų programa investiciniams projektams ne mažiau kaip trejiems metams, tačiau ne ilgiau kaip iki 2025 m. gruodžio 31 d. Investicijų įstatymo 14 straipsnio 3 dalyje pavedama Lietuvos Respublikos Vyriausybei nustatyti valstybės lėšų, skirtų valstybės investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės tvarką.

²⁰ Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. sausio 8 d. įsakymas Nr. V-10 „Dėl 2024 metų nacionalinių ir regioninių fizinio aktyvumo, bei sporto bazių pagerinimo projektų finansavimo valstybės biudžeto lėšomis prioritetų ir specialiųjų projektų vertinimo kriterijų nustatymo“, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e46d2f10ade911eea5a28c81c82193a8>.

²¹ Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. liepos 3 d. įsakymas Nr. V-934 „Dėl Sporto rėmimo fondo lėšomis finansuojamų nacionalinių ir regioninių fizinio aktyvumo bei sporto bazių pagerinimo projektų komisijos sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo“, prieiga teisės aktų registre: <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/1174c280196511eeb233e8b04dc9bb3d/asr>.

²² NSA direktoriaus 2025 m. sausio 14 d. įsakymas Nr. V2025/2 „Dėl Nacionalinės sporto agentūros infrastruktūros skyriaus projektų administravimo procedūrų aprašo patvirtinimo“ (Teisės aktų registre nepaskelbtas).

²³ Autoriaus pastaba: ŠMSM paaiškino, kad investicinių projektų atranka į VIP nebevykdoma nuo 2021 m., o jų finansavimas pabaigtas iki 2025-12-31. STT vertinimu, kadangi visi iš VIP finansuojami sporto infrastruktūros projektai buvo finansuoti arba jų vykdymo priežiūra vykdoma analizuojamu laikotarpiu nuo 2023-01-01 iki 2025-12-31, todėl visi iš VIP finansuoti sporto infrastruktūros projektai ir ŠMSM ar kitų įstaigų sprendimai, susiję su finansavimu yra šios analizės objektas, nepriklausomai nuo to, kada jie buvo priimti.

²⁴ Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.C7E57DF3CEC5/asr>.

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. balandžio 26 d. nutarimas Nr. 478 „Dėl Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“ (toliau – VIP finansavimo taisyklės), reglamentuoja Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų (iš jų ir specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybėms), iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų teikiamų paskolų ir valstybės garantuojamų paskolų (toliau – valstybės lėšos), kurios planuojamos tam tikrų metų Valstybės investicijų programoje ir skiriamos valstybės kapitalo investicijoms – naujo statinio statybos arba statinio rekonstravimo darbams atlikti, iš jų taip pat ir sporto infrastruktūros objektų statybos ir rekonstrukcijos darbams atlikti²⁵.

- Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2018 m. rugpjūčio 21 d. įsakymas Nr. V – 697 „Dėl Švietimo ir mokslo ministro valdymo srities investicijų projektų (investicijų projektų įgyvendinimo programų) atrankos į VIP kriterijus ir jų reikšmių patvirtinimo“²⁶ (toliau – VIP projektų atrankos kriterijai) – nustato valstybės investicijų programos investicijų projektų, iš jų ir sporto infrastruktūros projektų, atrankos kriterijus ir jų reikšmes.

- Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. gegužės 2 d. įsakyму Nr. V-611 „Dėl Švietimo, mokslo ir sporto srities infrastruktūros atnaujinimo ir plėtros projektų atrankos komisijos sudarymo ir jos darbo reglamento patvirtinimo“²⁷ – nustato Švietimo, mokslo ir sporto srities infrastruktūros atnaujinimo ir plėtros projektų atrankos komisijos (toliau – VIP projektų atrankos komisija) sudėtį ir darbo reglamentą.

- ✓ Švietimo įstaigų sporto aikštynų pagerinimo finansavimas iš Švietimo įstaigų sporto aikštynų atnaujinimo programos (toliau – MAP), kurį skiria ir administruoja ŠMSM:

- Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2021 m. kovo 30 d. įsakymas Nr. V-481 „Dėl Švietimo įstaigų sporto aikštynų atnaujinimo programos patvirtinimo“²⁸ – nustato Švietimo įstaigų sporto aikštynų atnaujinimo programą, kurioje nustatomi atnaujinamų švietimo įstaigų sporto aikštynų atrankos tvarka ir kriterijai.

- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. gegužės 16 d. įsakymas Nr. V-368 „Dėl Švietimo įstaigų sporto aikštynų atnaujinimo programos komisijos

²⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. balandžio 26 d. nutarimas Nr. 478 „Dėl Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.256966BC8FDF/asr>.

²⁶ Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2018 m. rugpjūčio 21 d. įsakymas Nr. V – 697 „Dėl Švietimo ir mokslo ministro valdymo srities investicijų projektų (investicijų projektų įgyvendinimo programų) atrankos į Valstybės investicijų programą (toliau – VIP) kriterijus ir jų reikšmių patvirtinimo“ (Teisės aktų registre nepaskelbtas).

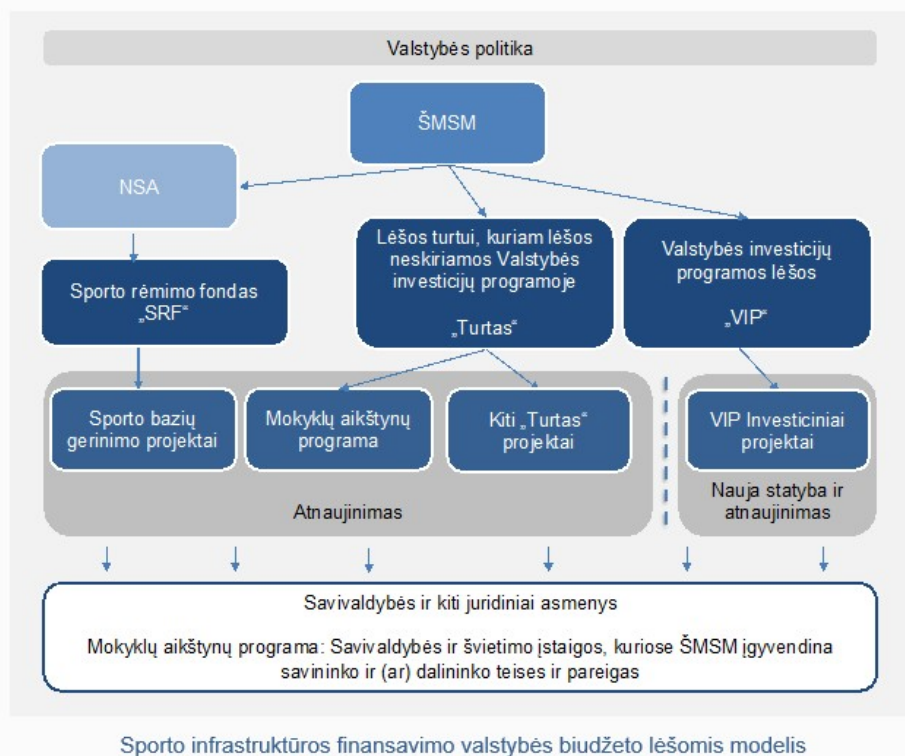
²⁷ Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. gegužės 2 d. įsakyму Nr. V-611 „Dėl Švietimo, mokslo ir sporto srities infrastruktūros atnaujinimo ir plėtros projektų atrankos komisijos sudarymo ir jos darbo reglamento patvirtinimo“ (Teisės aktų registre nepaskelbtas).

²⁸ Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2021 m. kovo 30 d. įsakymas Nr. V-481 „Dėl Švietimo įstaigų sporto aikštynų atnaujinimo programos patvirtinimo“ (Teisės aktų registre nepaskelbtas).

sudarymo“, buvo patvirtinta Švietimo įstaigų sporto aikštynų atnaujinimo programos komisijos (toliau – MAP projektų komisija) sudėtis ir darbo reglamentas.

1 pav. Finansavimo iš valstybės biudžeto modeliai

Sporto infrastruktūros esami finansavimo modeliai. Finansavimas valstybės biudžeto lėšomis

✓ ŠMSM įstaigoms priklausančių Sporto infrastruktūros objektų (sporto bazių) finansavimas be konkurso iš NSA grąžintų nepanaudotų SRF lėšų, kurias administruoja ŠMSM:

- Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo²⁹ 5 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta, kad valstybės biudžeto asignavimų valdytojų vadovai ar ministerijose jų įgalioti ministerijų kancleriai turi teisę keisti savo įstaigos, biudžetinių įstaigų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina atitinkamas valstybės biudžeto asignavimų valdytojas ir (arba) kurios yra atskaitingos atitinkamam valstybės biudžeto asignavimų valdytojui, ir (arba) kitų subjektų, kuriems jie yra paskirstę tam tikrų metų biudžeto patvirtinimo įstatyme patvirtintus asignavimus, programų sąmatas. Vadovaujantis šia teise, ŠMSM gali naudoti NSA grąžintas nepanaudotas SRF lėšas kitiems, ne sporto tikslams.

²⁹ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.712BBBFA3D41/asr>

- Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos lėšų planavimo ir naudojimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. V-75 „Dėl Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos lėšų planavimo ir naudojimo taisyklių patvirtinimo“³⁰, reglamentuoja asignavimų paskirstymą ŠMSM ir jai pavaldžioms biudžetinėms ir viešojo sektoriaus viešosioms įstaigoms jų veiklai finansuoti pagal patvirtintas programų sąmatas, iš jų ir NSA skirto SRF fondo paskirstymą.

- Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos finansų kontrolės taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2020 m. gruodžio 9 d. įsakymu Nr. V-1936 „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos finansų kontrolės taisyklių patvirtinimo“³¹, reglamentuoja sąmatų keitimą ir asignavimų paskirstymą pagal pakeistas sąmatas. Šis būdas taikomas skiriant NSA grąžintas nepanaudotas SRF lėšas ir finansuojant ŠMSM įstaigoms priklausančių sporto infrastruktūros objektų atnaujinimą be konkurso netaikant projektų atrankos ir paraiškų vertinimo procedūrų.

1. Įvertinę aukščiau nurodytą teisinį reguliavimą ir įvairiomis finansavimo formomis skiriamą finansavimą sporto infrastruktūros projektams (statybai, rekonstrukcijai, remontui, atnaujinimui, pagerinimui), teikiame šias antikorupcines pastabas:

1.1. Valstybės finansavimo sporto infrastruktūrai iš valstybės biudžeto skyrimo ir jo naudojimo politiką formuoja ŠMSM, tačiau finansavimą administruoja skirtingos institucijos, o skyrimas vykdomas pagal kelis atskirus finansavimo šaltinius. Dėl to sporto infrastruktūros projektams taikomi skirtingi teisinio reguliavimo modeliai, nors finansuojamų projektų tikslas iš esmės yra tas pats – sporto infrastruktūros kūrimas ar gerinimas viešajam interesui. Pavyzdžiui, NSA skiriant finansavimą sporto infrastruktūros (sporto bazių) pagerinimo projektams iš SRF taikoma gerokai griežtesnė ir nešališkesnė projektų atrankos ir priežiūros sistema ir viešojo intereso užtikrinimo priemonės nei ŠMSM skiriant finansavimą sporto infrastruktūros projektams iš VIP³², nors iš VIP sporto infrastruktūros projektams gali būti skiriamas ir didesnis finansavimas nei maksimalus (500 000 Eur) iš SRF.

1.2. Sporto įstatymo 2 straipsnio 21 punkte pateikiamas sporto bazės sąvokos apibrėžimas: „Sporto bazė – statinys ar jo dalis, kurioje leidžiama fizinio aktyvumo ar aukšto meistriškumo sporto

³⁰ Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos lėšų planavimo ir naudojimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. V-75 „Dėl Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos lėšų planavimo ir naudojimo taisyklių patvirtinimo“, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ac6b270022d611e9bf1ef395f41d6fbc/HYLinNjUSh>.

³¹ Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos finansų kontrolės taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2020 m. gruodžio 9 d. įsakymu Nr. V-1936 „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos finansų kontrolės taisyklių patvirtinimo“, prieiga ŠMSM interneto svetainėje: <https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/%C5%A0vietimo%2C%20mokslo%20ir%20sporto%20miniterijos%20%C4%97%C5%A1%C5%B3%20planavimo%20ir%20naudojimo%20taisykl%C4%97s.docx>.

³² Korupcijos rizikos veiksniai plačiau aprašomi šios išvados 3.2 skirsnyje.

veikla.“. Ši sąvoka apima ir švietimo įstaigų sporto aikštynus, todėl jų pagerinimo projektai yra lygiaverčiai sporto bazių pagerinimo projektams. Tai reiškia, kad švietimo įstaigų sporto aikštynams atnaujinti galėjo būti taikomi keli finansavimo modeliai (SRF, VIP, MAP). Toks sporto bazės apibrėžimas sudaro prielaidas ŠMSM praktikai selektyviai pasirinkti finansavimo modelį ir pritaikyti sporto infrastruktūros pagerinimo projektams paprastesnę ir palankesnę projektų atranką³³.

1.3. Be SRF, VIP ir MAP finansavimo skyrimo iš valstybės biudžeto modelių praktikoje susiformavo papildomas mechanizmas – NSA grąžintų SRF nepanaudotų lėšų ŠMSM perskirstymas, netaikant Sporto įstatyme ir Sporto bazių pagerinimo iš SRF finansavimo tvarkos apraše nustatytų projektų atrankos kriterijų ir procedūrų.³⁴ ŠMSM duomenimis, 2023-2025 metais, iš SRF skirtų lėšų buvo nepanaudota ir NSA grąžinta ŠMSM 2023 m. – 6,8 mln. Eur, 2024 m. – beveik 6 mln. Eur, o 2025 m. – 4,1 mln. Eur (iš viso 2023-2025 m. apie 16,9 mln. Eur)³⁵. ŠMSM praktikoje šias lėšas 2023-2025 metais paskirstė pagal bendras valstybės biudžeto paskirstymo taisykles. Tokia praktika sudaro prielaidas grąžintas SRF lėšas perskirstyti selektyviai, apeinant SRF konkursines garantijas, ir mažina sprendimų skaidrumą, atsekamumą bei viešojo intereso užtikrinimą. Pavyzdžiui:

1.3.1. 2023 m. NSA grąžino ŠMSM iš SRF nepanaudotas lėšas 6,8 mln. Eur. ŠMSM grąžintas lėšas skyrė taip pat ir sporto bazių atnaujinimo projektams, kurios galėjo būti skiriamos finansuojant šių sporto bazių pagerinimą Sporto bazių pagerinimo iš SRF finansavimo tvarkos aprašo nustatyta tvarka: 200 000 Eur buvo skirta Šiaulių sporto gimnazijos Vilniaus g. 297, Šiauliuose, pastato modernizavimo darbams finansuoti, kurio projekto paraiška nebuvo niekada teikta finansavimui iš SRF; 400 000 Eur buvo skirta Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centro sporto statinių Taikos pr. 131, Kaune, atnaujinimo darbams finansuoti, kurio projekto paraiška 2024 metais ekspertų ir SRF komisijos buvo pripažinta netinkama ir papildomas finansavimas iš SRF 2024 m. šiam projektui neskirtas; 660 000 Eur buvo skirta VŠĮ Klaipėdos Pauliaus Lindenau mokymo centro sporto salės Statybininkų pr. 39, Klaipėdoje, atnaujinimo darbams finansuoti, kurio projekto paraiška nebuvo niekada teikta finansavimui iš SRF³⁶; 50 000 Eur skirta Riešės gimnazijos stadiono rekonstravimo ir fizinio aktyvumo aikštelės įrengimo darbams, kurio projekto paraiška 2024 metais buvo pripažinta netinkama finansuoti iš SRF ir papildomas finansavimas šiam projektui neskirtas.

³³ Korupcijos rizikos veiksniai plačiau aprašomi šios išvados 3.2 skirsnyje.

³⁴ Korupcijos rizikos veiksniai plačiau aprašomi šios išvados 3.2 skirsnyje.

³⁵ Lietuvos Respublikos Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisijos 2025-10-08 posėdis, YouTube prieiga internete: <https://www.youtube.com/watch?v=Rw7M-fu6Qc8> ir ŠMSM pateikti duomenys.

³⁶ STT pastaba: ŠMSM pateikė duomenis apie perskirstytą NSA nepanaudotą finansavimą fizinio aktyvumo programoms ir sporto bazių atnaujinimo projektams atliekant korupcijos rizikos analizę. Šiuo atveju ŠMSM pateiktais duomenimis Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centro sporto aikštinio rekonstrukcijos projektui skyrė 660 000 Eur, kai maksimali suma, kuria leidžiama finansuoti sporto bazių atnaujinimo projektus iš SRF yra iki 500 000 Eur.

1.3.2.2025 m. NSA grąžino 4 mln. Eur, iš jų 661 000 Eur ŠMSM skyrė Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centro vykdomam sporto aikštyno, esančios adresu Taikos pr. 131, Kaune, rekonstrukcijos projektui. Kauno maisto pramonės ir prekybos sporto bazės, esančios adresu Taikos pr. 131, Kaune, atnaujinimo projekto paraiška 2024 m. NSA ekspertų ir SRF projektų atrankos komisijos buvo pripažinta netinkama finansuoti iš SRF dėl jos turinio ir išlaidų nepagrįstumo. Nepaisant to, persikrstant NSA grąžintas lėšas, ŠMSM šios sporto bazės atnaujinimo (rekonstrukcijos) projektui 2025 metais skyrė didesnę finansavimą, nei galėjo būti skirta iš SRF (iki 500 000 Eur)³⁷.

1.4. ŠMSM yra sporto politikos formuotoja, tačiau kartu tiesiogiai įgyvendina politiką – analizuojamu laikotarpiu atrinko projektus, kuriems Lietuvos Respublikos Vyriausybė skyrė finansavimą iš VIP teikdama Lietuvos Respublikos Seimui tvirtinti valstybės biudžetą³⁸, taip pat vykdė projektų administravimą ir priežiūrą paskyrus finansavimą iš MAP. Politikos formavimo ir įgyvendinimo funkcijų koncentravimas vienoje institucijoje didina politinės įtakos, favoritizmo ir šališkų sprendimų riziką tiek finansavimo skyrimo, tiek jo panaudojimo priežiūros etapuose.

Kritinė antikorupcinė pastaba: Dėl fragmentuoto sporto infrastruktūros projektų finansavimo teisinio reguliavimo susiformavę keli sporto infrastruktūros projektų finansavimo modeliai iš SRF, kitų valstybės biudžeto fondų bei taikoma SRF grąžintų lėšų panaudojimo pagal bendras valstybės biudžeto perskirstymo taisyklės praktika sudaro sisteminės prielaidas korupcijai ir selektyviam sporto infrastruktūros finansavimo paskirstymui, apeinant konkurso būdu sporto infrastruktūros projektams skiriamo finansavimo sistemą. Tokia teisinė aplinka didina neformalių susitarimų, piktnaudžiavimo, prekybos poveikiu, favoritizmo ir nepotizmo rizikas.

PASIŪLYMAI:

ŠMSM:

³⁷ STT pastaba: atliekant korupcijos rizikos analizę ŠMSM pateikė duomenis apie perskirstytą NSA nepanaudotą, grąžintą finansavimą fizinio aktyvumo programoms ir sporto bazių atnaujinimo projektams ir paaiškino, kad šiai sporto bazei 2025 m. skirtas finansavimas ne kaip sporto bazės pagerinimo projektui. Pažymėtina, kad pagal Sporto įstatymo 2 straipsnio 21 punkte pateiktą sporto bazės apibrėžimą „*Sporto bazė – statinys ar jo dalis, kurioje leidžiama fizinio aktyvumo ar aukšto meistriškumo sporto veikla.*“, Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centro sporto aikštynas laikytinas sporto baze ir NSA pateiktais duomenimis 2024 m. Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centro teikiama Sporto bazės, esančios adresu Taikos pr. 131, Kaune, atnaujinimo projekto paraiška buvo pripažinta netinkama finansuoti dėl turinio ir išlaidų nepagrįstumo, tačiau tos pačios sporto bazės atnaujinimo projektas, ji pavadinus rekonstrukcija 2025 m. buvo finansuotas ŠMSM skiriant NSA grąžintas nepanaudotas lėšas.

³⁸ STT pastaba: ŠMSM paaiškino, kad ŠMSM formuoja sporto politiką ir pagal kompetenciją administruoja tam tikras finansavimo priemones, tačiau sprendimai dėl investicijų projektų finansavimo iš Valstybės investicijų programos nėra priimami vien ministerijos lygmeniu. Galutiniai sprendimai dėl tokių projektų finansavimo priimami Lietuvos Respublikos Vyriausybei tvirtinant valstybės biudžetą ir Valstybės investicijų programą, o asignavimus patvirtina Lietuvos Respublikos Seimas. STT vertinimu, sprendimo Vyriausybei rengimas yra viena iš svarbiausių sprendimo stadijų, kurioje pateikiama motyvacija ir argumentacija reikalinga Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimui priimti, sprendimo priėmimas skirtas jau ŠMSM atrinktų paraiškų sąrašo tvirtinimui, todėl daugiau yra formalus.

1. Aiškiai reglamentuoti nepanaudotų lėšų, grąžintų ŠMSM iš valstybės biudžeto, skyrimo procedūrą, kad nepanaudotomis lėšomis būtų finansuojami tik nepriklausomų ekspertų ir atrankos komisijų atrinkti projektai, neviršijant maksimalios leistinos tokiems projektams finansavimo sumos.

2. Atskirti sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo funkcijas, perduodant sporto infrastruktūros projektų atrankos, finansavimo skyrimo ir panaudojimo kontrolės funkcijas vienai įgyvendinančiai įstaigai (pvz., NSA ar kitam viešojo sektoriaus subjektui), kuri taikytų vienodus standartus visiems sporto infrastruktūros projektams, nepriklausomai nuo finansavimo šaltinio.

3.2. Finansuojant sporto infrastruktūros projektus iš valstybės biudžeto neužtikrinami vienodi nepriklausomumo, nešališkumo, objektyvumo standartai visų sporto infrastruktūros projektų atrankai (kritinė antikorupcinė pastaba)

Analizuojamu laikotarpiu 2023-2025 metais faktiškai iš valstybės biudžeto sporto infrastruktūros projektams ir fizinio aktyvumo programoms vykdyti skirta 76,6 mln. Eur, iš jų: NSA iš SRF sporto bazių pagerinimo ir nacionalinių fizinio aktyvumo programų vykdymui skyrė 14 mln. Eur. ir 16 mln. Eur nepanaudotų lėšų grąžino ŠMSM. Tuo tarpu ŠMSM iš kitų valstybės biudžeto fondų (VIP, MAP ir NSA grąžintų nepanaudotų SRF lėšų), paskirstė net 62,6 mln. Eur. sportui skirto finansavimo.

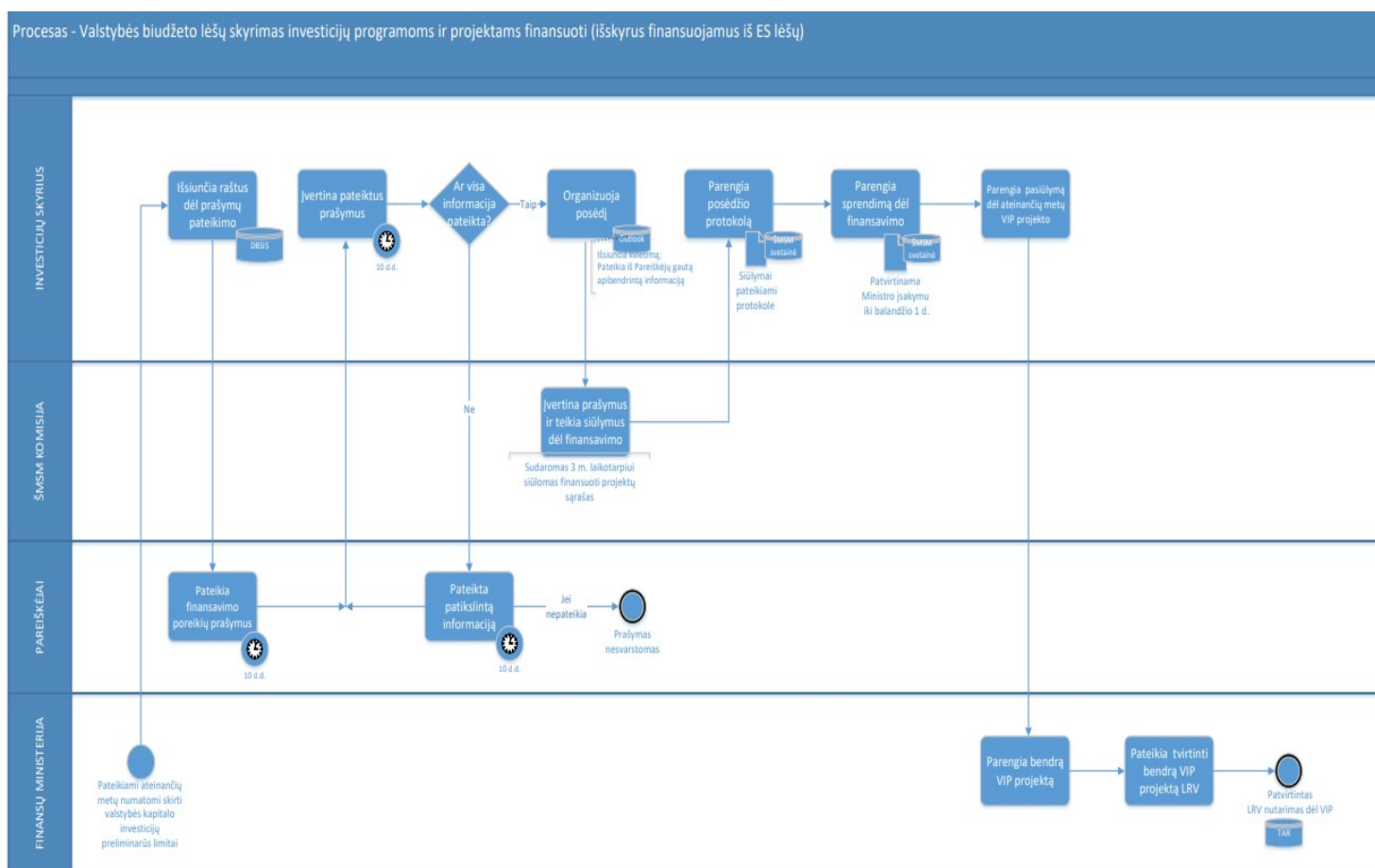
Sporto infrastruktūros (sporto bazių) statybos, rekonstrukcijos ar pagerinimo projektų finansavimas iš valstybės biudžeto skiriamas keliais skirtingais modeliais. Toks teisinis reguliavimas ir jo taikymas praktikoje (SRF, kitų valstybės biudžeto fondų (VIP, MAP), taip pat metų pabaigoje persikstant nepanaudotas ir NSA grąžintas SRF lėšas), sudaro sąlygas ŠMSM taikyti nevienodus projektų atrankos kriterijus, reikalavimus, nepriklausomumo ir nešališkumo standartus skirstant finansavimą sporto infrastruktūros projektams, todėl susiformuoja nelygiavertės sprendimų priėmimo ir kontrolės sistemos, lemiančios skirtingą finansavimo sprendimų skaidrumą ir atsekamumą.

✓ Finansavimas iš SRF (sporto bazių pagerinimo projektai). Sporto bazių pagerinimo projektų atranką ir priežiūrą, ŠMSM nustatyta tvarka, vykdo NSA, o papildomą vertinimą atlieka ministro sudaryta SRF projektų komisija. NSA, gavusi paraiškas, taiko trijų etapų vertinimo sistemą: 1. administracinės atitikties (tinkamumo) vertinimą atlieka NSA paskirti vertintojai; 2. paraiškų turinio ir išlaidų pagrįstumo vertinimą atlieka NSA specialistai ir (ar) nepriklausomi ekspertai; 3. SRF projektų komisija įvertina ekspertų vertinimo rezultatus ir teikia rekomendacinius pasiūlymus dėl finansavimo. Projektams taikomi specialieji vertinimo kriterijai, susieti su valstybės sporto politikos prioritetais ir viešojo intereso požymiais (pvz., nemokamos reguliarios fizinio aktyvumo veiklos, sporto bazės prieinamumo didinimas tikslinėms grupėms, prieinamumas asmenims su negalia, veiklų

tęstinumas ne trumpiau kaip 3 metus po projekto pabaigos ir kt.). Paraiškų administravimas vykdomas elektroninėje sistemoje, todėl procesas yra labiau skaitmenizuotas, veiksmai atsekami ir sudaromos prielaidos veiksmingesnei ir skaidresnei finansavimo bei finansuotų sporto infrastruktūros objektų kontrolei.

✓ Finansavimas iš VIP (sporto infrastruktūros statybos ir rekonstrukcijos projektai). Projektų atranką vykdo ŠMSM ir ministro sudaryta VIP projektų atrankos komisija. Vertinimo eiga iš esmės apėmė: 1) ŠMSM investicijų srities padalinio atliekamą vertinimą ir medžiagos parengimą komisijai; 2) VIP projektų atrankos komisijos sprendimą dėl projektų siūlymo įtraukti į VIP, po kurio ŠMSM teikia siūlymus Finansų ministerijai, o galutinis VIP tvirtinimas vyko Vyriausybės lygmeniu; vėliau ŠMSM sudarė sutartis su atrinktais pareiškėjais ir administravo finansavimą. VIP projektams buvo taikomi ŠMSM nustatyti kriterijai, kurie iš esmės buvo techniniai ir kiekybiniai, o viešojo intereso ir ilgalaikės naudos sporto tikslams vertinimas nebuvo lygiavertis SRF modeliui, pavyzdžiui: analogiškų sporto objektų teritorinis išsidėstymas (atstumas nuo analogiško sporto objekto), savivaldybėje įgyvendintų analogiškų sporto investicijų projektų skaičius; sportuojančių mokyklinio amžiaus vaikų procentas per paskutinius trejus metus (toliau – sportuojančių mokyklinio amžiaus vaikų procentas) ar vienam savivaldybės gyventojui per paskutinius metus tenkanti savivaldybės biudžeto lėšų kūno kultūrai ir sportui suma). ŠMSM neturėjo paraiškų valdymo informacinės sistemos, todėl sprendimų priėmimo eiga ir vertinimo motyvai šiuo metu sunkiai gali būti įvertinami.

2 pav. Finansavimo sporto infrastruktūros projektams skyrimo iš VIP procesas:

✓ Finansavimas iš mokyklų sporto aikštynų projektai (toliau – MAP). Projektų atranką ir priežiūrą pagal *ŠMSM patvirtintą MAP programą* vykdė ŠMSM ir ministro sudaryta MAP atrankos komisija. Paraiškų vertinimas iš esmės vyko vienu etapu komisijoje, tikrinant atitiktį MAP programoje nustatytiems formaliems kiekybiniais kriterijams, pavyzdžiui: savivaldybės, kurių mokinių skaičius ne mažesnis kaip 3 000; švietimo įstaigoje mokinių skaičius ne mažesnis kaip 300; vienu sporto aikštynu naudojasi daugiau kaip viena švietimo įstaiga ir bendruomenė; atrinkti tik tas švietimo įstaigas, kuriose mokosi ir artimiausius ketverius metus mokysis pakankamai mokinių. MAP rezultatų rodikliai ir sėkmės kriterijai buvo abstraktūs ir sunkiai pamatuojami (pvz., „sukurtos sveikesnės ir saugesnės fizinio ugdymo sąlygos“), todėl projektų veiksmingumo vertinimas galėjo būti subjektyvus. Šie kriterijai ir procesas reikšmingai skyrėsi nuo SRF modelio, sudarant prielaidas nevienodiems sprendimų standartams.

✓ NSA grąžintų nepanaudotų SRF lėšų paskirstymas metų pabaigoje. Papildomas finansavimas, panaudojant NSA metų pabaigoje grąžintas nepanaudotas SRF lėšas, sporto infrastruktūros objektams pagerinti, ŠMSM perskirstomas pagal bendras biudžeto sudarymą ir vykdymą reglamentuojančias taisykles, netaikant specialiųjų Sporto įstatymo ir Sporto bazių pagerinimo iš SRF finansavimo tvarkos aprašo reikalavimų, todėl ŠMSM pavaldžių įstaigų papildomai finansuoti sporto infrastruktūros projektai parenkami pagal neaiškius ir neapibrėžtus standartus, finansuojamų projektų atrankoje nedalyvauja nei ekspertai, nei SRF projektų atrankos komisija, su finansavimo gavėjais nėra sudaromos finansavimo sutartys, netaikomi veiklos tęstinumo įsipareigojimai ir kiti reikalavimai, kurie taikomi iš SRF finansuojamiems projektams.

2. Lyginamuoju metodu įvertinę aukščiau nurodytas projektų, finansuojamų iš SRF, ir ŠMSM taikytus kitų valstybės biudžeto fondų (VIP, MAP) atrankos modelius ir priimtus sprendimus dėl projektų atrankos ir finansavimo, teikiame šias antikorpines pastabas:

2.1. Skirtingas sporto infrastruktūros finansavimo (SRF, VIP, MAP) ir nepanaudotų SRF lėšų paskirstymo teisinis reguliavimas (ar jo nebuvimas) sukuria nevienodas atrankos sistemas ir skirtingus nešališkumo, objektyvumo, atsekamumo standartus, kurių nelygiavertiškumas sudaro prielaidas pareiškėjams (ir (ar) sprendimų priėmėjams) rinktis palankesnę finansavimo modelį, o tai didina manipuliavimo finansavimo skyrimu riziką. Pavyzdžiui, SRF atveju finansuojamiems sporto infrastruktūros pagerinimo projektams taikomi gerokai griežtesni atrankos ir įgyvendinimo priežiūros reikalavimai, ir projektai vertinami atsižvelgiant į Nacionalinės sporto tarybos (toliau – NST) atrinktus prioritetus. Tuo tarpu skiriant finansavimą iš VIP ar MAP (mokyklų aikštynų programos) bei skirstant nepanaudotas ir grąžintas SRF lėšas, ŠMSM neatsižvelgia į NST atrinktus prioritetus³⁹. SRF

³⁹ STT pastaba: ŠMSM paaiškino, jog iki 2022 m. birželio 30 d. NST nebuvo nustatyta funkcija svarstyti projektų finansavimo valstybės biudžeto lėšomis prioritetus. Nuo 2022 m. liepos 1 d. NST įgijo funkciją svarstyti tokius prioritetus, tačiau pagal tuo metu galiojusias Sporto įstatymo nuostatas finansavimo prioritetus tvirtino švietimo, mokslo ir sporto

finansavimo modelyje ekspertų atliktą vertinimą patvirtina 7 narių SRF projektų atrankos komisija, kurios sudėtyje dalyvauja nepriklausomi valstybės institucijų, savivaldybių ir sporto organizacijų atstovai. Tik po komisijos rekomendacijų NSA vadovas tvirtina iš SRF finansuojamų projektų sąrašą ir skiria finansavimą. Tuo tarpu VIP projektų atranka buvo paprastesnė ir labiau pažeidžiama: paraiškas vertino ŠMSM administracijos padalinio specialistai, o projektų atranką tvirtino ministro sudaryta 7 narių VIP projektų atrankos komisija, sudaryta išimtinai iš ŠMSM valstybės tarnautojų, pavaldžių ministerijos vadovybei; vertinimo procese nebuvo įtraukiami nepriklausomi ekspertai, ir duomenys nebuvo tvarkomi informacinėse sistemose. MAP atveju buvo taikyta panaši finansavimo logika: projektus atrinkdavo ministro sudaryta 9 narių komisija, kurioje daugumą sudarė ŠMSM padalinių vadovai ir 2 nepriklausomi nariai iš 9, kurių santykis nėra pakankamas, siekiant užtikrinti sprendimų nepriklausomumą. ŠMSM paskiriant NSA grąžintas nepanaudotas SRF lėšas kiekvienų metų pabaigoje, atrenkant projektus ir vertinant jų tinkamumą apkritai jokios komisijos ar ekspertai nedalyvauja, vietoj to ŠMSM Ekonomikos departamento specialistai, suderinę su atsakingais priemonių vykdytojais bei vadovybe, parengia pažymą apie valstybės biudžeto asignavimų paskirstymo pakeitimus, pagal kurią perskirstomas finansavimas, todėl finansuojamų projektų atranka šiame procese apskritai nėra vykdoma. VIP, MAP ir ŠMSM vykdomo nepanaudotų SRF lėšų perskirstymo modeliuose dominuoja nuo ŠMSM politinės vadovybės priklausomi sprendimų priėmėjai, kai tuo tarpu SRF modelyje didesnė dalis vertinimo grandžių yra atsieta, ir į atrankos komisiją įtraukiama daugiau nepriklausomų ekspertų.

2.2. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. kovo 14 d. įsakyme Nr. V-327 „Dėl Sporto rėmimo fondo lėšomis finansuojamų nacionalinių ir regioninių fizinio aktyvumo projektų finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“⁴⁰ 66 punkte ir Sporto bazių pagerinimo iš SRF finansavimo tvarkos aprašo 64 punkte nustatyta nepanaudotų lėšų iš SRF panaudojimo tvarka, formaliai numato, kad „NSA vadovas, raštu suderinęs su ŠMSM, priima sprendimą nepanaudotomis lėšomis finansuoti daugiausiai balų surinkusį (-ius) tinkamą (-us) finansuoti tais metais skelbto kvietimo nefinansuotą (-us) projektą (-us)“, tačiau nenustatyta suderinimo su ŠMSM raštu tvarka. Praktikoje tai sukuria teisinį neapibrėžtumą, leidžiantį skirtingai interpretuoti suderinimą ir priimti sprendimus, kurių teisėtumas tampa ginčytinas, todėl ŠMSM turi plačią diskreciją nederinti NSA

ministras. Pareiga ministrui įvertinti NST pasiūlymus nustatyta tik nuo 2025 m. sausio 1 d., todėl ŠMSM nebuvo nustatyta teisinė pareiga atsižvelgti į NST prioritetus skiriant finansavimą iš VIP ir MAP analizuojamu laikotarpiu. Pažymėtina, kad STT atliekant šią analizę antikorupciniu požiūriu įvertino teisinio reguliavimo ir juo vadovaujantis praktikoje taikomų skirtingų sporto infrastruktūros pagerinimo projektų finansavimo modelių panaudojimą Lietuvoje. Atliekant analizę nebuvo vertinamas jų taikymo teisėtumas.

⁴⁰ Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. birželio 15 d. įsakymas Nr. V-838 „Dėl Nacionalinių fizinio aktyvumo programų sąrašo ir Nacionalinėms fizinio aktyvumo programoms keliamų reikalavimų patvirtinimo“, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/536102500b8011ee9978886e85107ab2/asr?csrt=14444131219070585856>.

siūlymų finansuoti nefinansuotus projektus iš nepanaudotų SRF lėšų, o nenustatyta aiški suderinimo su ŠMSM raštu tvarka sudaro sąlygas ne tik NSA ir ŠMSM interpretuoti suderinimą, tačiau ir subjektyviai priimti sprendimus finansuoti kitus projektus. Jei ŠMSM nesuderina NSA siūlymo dėl finansavimo, tokiu atveju NSA negali nepanaudotomis lėšomis finansuoti jau atrinktų sporto projektų, ir ŠMSM įgyja teisę finansuoti projektus be konkurso bei skirti jas bet kokiems ŠMSM tikslams, nebūtinai sporto. Pavyzdžiui: ŠMSM 2024 m. rugsėjo 27 d. atlikus lėšų, skirtų SRF finansuojamų nacionalinių ir regioninių fizinio aktyvumo projektų įgyvendinimui, skyrimo, naudojimo ir atsiskaitymo už lėšų panaudojimą auditą⁴¹ buvo nustatyta, kad NSA vadovas 2023 metais, nesuderinęs raštu su ŠMSM, priėmė sprendimą iš nepanaudotų SRF grąžintų lėšų finansuoti 10 papildomų sporto bazių pagerinimo projektų, ką auditas ir ŠMSM vertino kaip įgaliojimų viršijimą ir neteisėtų sprendimų priėmimą, nes nebuvo rašytinio suderinimo su ŠMSM įrodymų, nors *NSA vadovas nurodė, kad klausimas buvo suderintas su ŠMSM elektroninio susirašinėjimo būdu*⁴². Negavus raštiško suderinimo su ŠMSM, 2023-2025 m. NSA turėjo sugrąžinti ŠMSM net 16,9 mln. Eur nepanaudotų SRF lėšų, kurių dalį ŠMSM paskyrė ne tik sporto bazių pagerinimo projektams be jokio konkurso, tačiau ir sporto infrastruktūros projektams, kurie pripažinti netinkamais finansuoti iš SRF, arba šias lėšas skyrė apskritai ne sporto tikslams skirtoms reikmėms (ŠMSM pavaldžių įstaigų darbuotojų atlyginimams, kreditoriniams įsipareigojimams, prekėms ir paslaugoms įsigyti, komunalinėms išlaidoms apmokėti ir pan.)⁴³.

Kritinė antikorupcinė pastaba: Skirtingas sporto infrastruktūros projektų atrankos valstybiniam finansavimui teisinis reguliavimas, nevienodi sprendimų nepriklausomumo, nešališkumo, objektyvumo ir sprendimų atsekamumo standartai, skirstant lėšas iš skirtingų valstybės biudžeto fondų sporto infrastruktūros pagerinimui, taip pat aiškos procedūros nebuvimas skirstant NSA grąžintas nepanaudotas SRF lėšas sporto infrastruktūrai, sudaro sistemines prielaidas selektyviam sprendimų priėmimui ir finansavimo paskirstymui, didina favoritizmo, piktnaudžiavimo ir prekybos poveikiu rizikas, riboja veiksmingą *ex post* kontrolę ir mažina visuomenės pasitikėjimą finansavimo sporto infrastruktūrai skyrimo pagrįstumu.

PASIŪLYMAI:

ŠMSM:

⁴¹ ŠMSM Centralizuotos vidaus audito tarnybos 2024 m. rugsėjo 27 d. vidaus audito ataskaita Nr. VA2-8(26.5-77E).

⁴² Plačiau NSA vadovo paaiškinimas pateiktas Švietimo ir mokslo komiteto 2025-11-19 posėdyje, prieiga internete: <https://www.youtube.com/watch?v=hv6KO5UubTo> nuo 0.52 min. iki 1:02 min.

⁴³ Plačiau tokios ŠMSM praktikos pavyzdžiai pateikti ir įvertinti šios išvados 1.3 pastaboje.

1. Skiriant finansavimą iš valstybės biudžeto visiems sporto infrastruktūros projektams suvienodinti sporto infrastruktūros projektų atrankos standartus (nepriklausomų ekspertų įtraukimas, 3 paraiškų vertinimo etapai, sprendimų motyvavimo reikalavimai, interesų konfliktų valdymo standartai), nustatant minimalius privalomus reikalavimus visiems sporto infrastruktūros projektams, nepriklausomai nuo finansavimo šaltinio.

2. Nustatyti vienodus sporto infrastruktūros projektų finansavimo iš valstybės biudžeto projektų atrankos kriterijus, papildant juos viešojo intereso ir ilgalaikės naudos sporto tikslams reikalavimais, naudojant sporto infrastruktūrą ir užtikrinant veiklos tęstinumą, analogiškai SRF modelyje taikomai logikai (prieinamumas, tęstinumas, tikslinių grupių įtraukimas, nekomercializavimo / komercializavimo valdymo saugikliai), nepriklausomai nuo finansavimo šaltinio.

3. Įdiegti vieną centralizuotą paraiškų administravimo ir sprendimų atsekamumo informacinę sistemą sporto infrastruktūros projektų finansavimo iš valstybės biudžeto projektams, užtikrinant paraiškų ir sprendimų bei kitų veiksmų su paraiškomis fiksavimą.

4. Nustatyti aiškią nepanaudotų SRF lėšų panaudojimo suderinimo raštu su ŠMSM tvarką.

5. Sustiprinti sporto infrastruktūros projektų finansavimo iš valstybės biudžeto komisijų nepriklausomumo garantijas atrankose (komisijų sudėties balansavimas, nepriklausomų narių dalies didinimas, protokolų ir finansavimo skyrimo motyvų viešinimas).

3.3. Viešojo intereso nepakankamas užtikrinimas valstybei finansuojant sporto infrastruktūros projektus sudaro sąlygas neproporcingam viešųjų investicijų nukreipimui komerciniams tikslams (kritinė antikorupcinė pastaba)

Viešojo intereso stiprinimas, įtrauktis ir aukšto meistriškumo sporto vystymas nuosekliai įtvirtinami ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės programiniuose dokumentuose. ŠMSM patvirtino 2022-2030 m. ŠMSM sporto plėtros programą, kurioje identifikuota problema, kad „*sporto sistema neužtikrina aukščiausių sporto pasiekimų*“, o viena iš spręstinių priežasčių yra „*Sporto bazių ir treniruočių kompleksų stoka ir neatitiktis fizinio aktyvumo ir aukšto meistriškumo sporto poreikiams*“ ir „*Tarptautinius standartus atitinkančių sporto bazių, treniruočių kompleksų, reikalingų aukšto meistriškumo sportininkams ir sporto renginiams rengti, trūkumas ir sporto bazių ir treniruočių kompleksų statyba nėra pagrįsta regioniniu, demografiniu ir sporto šakų poreikių paskaičiavimu, nesiremia sisteminiu esamų objektų skaičiaus ir būklės vertinimu*“⁴⁴. Šios nuostatos sudaro pakankamą

⁴⁴ ŠMSM 2022-2030 m Sporto plėtros programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 16 d. nutarimu Nr. 240 „Dėl 2022-2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos sporto plėtros programos patvirtinimo“, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/1df182c0a9e311ec8d9390588bf2de65>

pagrindą ŠMSM formuoti sporto finansavimo politiką taip, kad valstybės lėšos būtų tikslingai ir proporcingai nukreipiamos viešajam interesui (įskaitant aukšto meistriškumo sportą ir fizinį aktyvumą) užtikrinti ir nesudarytų sąlygų viešąsias investicijas panaudoti komerciniams tikslams.

Tačiau vertinant sporto infrastruktūros finansavimo iš SRF, VIP ir MAP praktinį taikymą, nustatyti esminiai skirtumai, susiję su viešojo intereso užtikrinimu valstybės lėšomis finansuojamuose objektuose.

Švietimo, mokslo ir sporto ministras patvirtino visų valstybės finansuojamų sporto infrastruktūros projektų reikalavimus ir specialiuosius projektų vertinimo kriterijus, tačiau iš esmės skyrėsi iš SRF, VIP ir MAP skiriamo finansavimo sporto infrastruktūrai reikalavimai ir kriterijai dėl viešojo intereso valstybės finansuotame objekte užtikrinimo:

✓ Iš SRF finansuojamų projektų atrankos kriterijai numato projektų atranką atsižvelgiant į NST siūlomus prioritetus, patvirtintus ministro. Pavyzdžiui, 2024 metams NST pasiūlė finansavimo iš SRF prioritetą „Sporto bazės atvirumas ir pritaikymas visuomenei“⁴⁵, o ŠMSM atitinkamai nustatė SRF projektų atrankos kriterijus, pagal kuriuos skiriami balai ir atrenkami pareiškėjų projektai: „nuolatinio pobūdžio nemokamos fizinio aktyvumo veiklos ne trumpiau kaip 3 metus po projekto įgyvendinimo pabaigos“, „Sporto bazės prieinamumas įvairioms visuomenės grupėms ir sporto bazės prieinamumas žmonėms su negalia“. Atitinkamai atrinkus ir iš SRF finansuojamus sporto bazių pagerinimo projektus, su pareiškėjais NSA sudaro Sporto bazių pagerinimo iš SRF finansavimo tvarkos apraše nustatytos formos finansavimo sutartis, kuriose numatomi pareiškėjų įsipareigojimai užtikrinti šių viešųjų interesų apsaugą ir sporto veiklas ne trumpiau kaip 3 metus po projekto įgyvendinimo.

✓ VIP finansuojamų projektų atrankos bendrieji reikalavimai ir specialieji kriterijai iš esmės nebuvo siejami su NST pasiūlytais ir ministro nustatytais atitinkamų metų prioritetais, nors finansuojami objektai taip pat buvo sporto infrastruktūra, o jiems buvo skiriamos nepalyginamai didesnės sumos nei SRF atveju. VIP projektų atrankos bendruosiuose reikalavimuose nustatyta: „investicijų projektas turi prisidėti prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano ir kituose valstybės strateginiuose dokumentuose numatytų darbų, tarptautinių įsipareigojimų įgyvendinimo“, „investicijų projekto ekonominė grynoji dabartinė vertė (EGDV) yra >0 , ekonominis naudos ir išlaidų santykis (ENIS) >1 “ ir „Investicijų projektas turi būti kofinansuojamas iš savivaldybės biudžeto lėšų“, o specialiuosiuose atrankos kriterijuose dominuoja formalūs ir kiekybiniai rodikliai: „teritorinis išdėstymas, savivaldybėje“, „įgyvendintų sporto investicijų projektų skaičius“, „mokyklinio amžiaus sportuojančių vaikų procentas per paskutinius trejus metus“, „vienam

⁴⁵ Nacionalinės sporto tarybos 2023-10-20 posėdžio protokolas Nr. SG-4, prieiga ŠMSM interneto svetainėje: <https://smsm.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2023/11/1yGnpl7eqA8.pdf>

savivaldybės gyventojui per paskutinius metus tenkanti savivaldybės biudžeto lėšų kūno kultūrai ir sportui suma“. Šiuose kriterijuose nebuvo nustatyta privalomų viešojo intereso užtikrinimo garantijų (pvz., tarptautinių standartų atitinkančio sporto objekto statybos ar rekonstrukcijos reikalavimų, ir naudojimo lengvatų aukšto meistriškumo sportininkams, viešų fizinio aktyvumo veiklų neatlygintinai arba lengvatinėmis sąlygomis visuomenės pažeidžiamoms grupėms ir bendruomenei tokiuose objektuose proporcingo testinumo ir užtikrinimo). Atitinkamai VIP finansavimo sutartyse su pareiškėjais nebuvo įtvirtinti konkretaus turinio įsipareigojimai dėl viešojo sporto intereso apsaugos valdant ir naudojant finansuotą objektą⁴⁶.

✓ MAP programos kriterijai daugiausia buvo orientuoti į formalius tinkamumo reikalavimus ir taip pat nesiejami su NST atrinktais prioritetais. MAP programoje nustatyti ir nepamatuojami MAP programos vykdymo rodikliai, pavyzdžiui: „*Igyvendinus Programą ne mažiau kaip 9 600 mokinių ir bendruomenei bus sukurtos sveikesnės ir saugesnės fizinio ugdymo sąlygos*“, neapibrėžiant, kaip konkrečiuose projektuose bus vertinama pasiekta nauda ir koks rezultatas laikytinas pakankamu. MAP finansavimo sutartyse kaip ir VIP neįtvirtinami konkretaus turinio įsipareigojimai dėl viešojo intereso užtikrinimo (pvz., naudojimo režimo, veiklos testinumo, pritaikymo bendruomenės fizinio aktyvumo veikloms ir pan.) ir neapibrėžiami aiškūs, pamatuojami rezultatai kiekvienam projektui.

3. Įvertinę sporto infrastruktūros pagerinimo projektus finansuojamus iš SRF ar finansuotus iš VIP ir MAP, taikytą finansavimo naudojimo priežiūros teisinio reguliavimo sistemą ir priimtus sprendimus dėl finansavimo, teikiame šias antikorupecines pastabas:

3.1. SRF finansuojamų projektų atrankos kriterijai ir sutartinės nuostatos nustato pareiškėjo įsipareigojimus užtikrinti viešąjį interesą (pvz., nemokamas veiklas, prieinamumą) ne trumpiau kaip 3 metus po projekto įgyvendinimo. Finansuojant sporto infrastruktūros pagerinimą valstybės lėšomis, pagerinamas ilgalaikis turtas, todėl toks viešojo intereso testinių veiklų užtikrinimo terminas vertintinas kaip galimai neproporcingai trumpas ir galimai nepakankamai ilgai užtikrinantis viešojo intereso poreikius valstybės finansuojamoje sporto infrastruktūroje. Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatyme nustatyti ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvai, kuriuose nurodyta, kad visiems, neįtrauktiems į Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą ir negyvenamosios paskirties pastatams, taip pat ir sporto bazėms taikomas 15 metų nusidėvėjimo

⁴⁶ STT pastaba: ŠMSM paaiškino, jog iki 2022 m. birželio 30 d. NST nebuvo nustatyta funkcija svarstyti projektų finansavimo valstybės biudžeto lėšomis prioritetus. Nuo 2022 m. liepos 1 d. NST įgijo funkciją svarstyti tokius prioritetus, tačiau pagal tuo metu galiojusias Sporto įstatymo nuostatas finansavimo prioritetus tvirtino švietimo, mokslo ir sporto ministras. Pareiga ministrui įvertinti NST pasiūlymus nustatyta tik nuo 2025 m. sausio 1 d., todėl ŠMSM nebuvo nustatyta teisinė pareiga atsižvelgti į NST prioritetus skiriant finansavimą iš VIP ir MAP analizuojamu laikotarpiu. Pažymėtina, kad STT atliekant šią analizę antikorupeciniu požiūriu įvertino teisinio reguliavimo ir juo vadovaujantis praktikoje taikomų skirtingų sporto infrastruktūros pagerinimo projektų finansavimo modelių panaudojimą Lietuvoje. Atliekant analizę nebuvo vertinamas jų taikymo teisėtumas.

normatyvas⁴⁷. ŠMSM ir jos įsteigtų biudžetinių įstaigų, organizacijų ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvuose švietimo, mokslo ir sporto ministras yra nustatęs 20 metų pastatų nusidėvėjimo terminą, atskirų sporto įrengimų nusidėvėjimo terminus – nuo 8 iki 20 metų⁴⁸. Viešosios įstaigos Centrinės projektų valdymo agentūros direktorius patvirtino reikalavimus viešojo ir privataus subjektų partnerystės projekto dokumentams, kuriuose nustatė, kad valstybės investicijų projekto ataskaitinis laikotarpis yra 15 metų⁴⁹. Pasibaigus iš SRF finansuotų projektų 3 metų atsiskaitymo ir viešojo intereso veiklos sporto objekte tęstinumo laikotarpiui, sudaromos prielaidos sporto infrastruktūros valdytojui sporto infrastruktūrą toliau naudoti komerciniais tikslais, nors valstybės investicijomis sukurtas ilgalaikis sporto turtas dar nėra sudėvėtas ar netinkamas naudoti viešiesiems interesams tenkinti, o tai gali lemti neproporcingą naudą iš valstybės investicijų ir sudaryti sąlygas viešąsias investicijas nukreipti privačiam pelnui.

3.2. VIP ir MAP finansuojamų sporto infrastruktūros pagerinimo projektų atrankos kriterijai iš esmės nenustatė privalomų viešojo intereso apsaugos ir veiklos tęstinumo įsipareigojimų, pavyzdžiui: tam tikrų sporto standartų atitinkančio sporto objekto statybos ar rekonstrukcijos reikalavimų, viešų veiklų neatlygintinai arba lengvatinėmis sąlygomis visuomenės pažeidžiamoms grupėms ir bendruomenei bei sąlygų aukšto meistriškumo sportininkams ar kitai tikslinei asmenų grupei treniruotis tokiuose objektuose tęstinumo ir proporcingo užtikrinimo. Tokia taikyta ydinga praktika skiriant finansavimą sporto infrastruktūrai iš valstybės biudžeto galėjo sudaryti sąlygas viešąsias investicijas panaudoti siaurų interesų tenkinimui viešųjų interesų sąskaita, o sporto infrastruktūrą eksploatuoti prioritetą teikiant komercijai.

3.3. Finansuojant sporto infrastruktūros projektus iš VIP, nepaisant reikšmingų skiriamų lėšų (2023–2025 m. – daugiau kaip 43 mln. Eur), finansavimo sutartyse su pareiškėjais paprastai nebuvo nustatomi proporcingi ir privalomi viešojo intereso užtikrinimo reikalavimai, susiję ne tik su fizinio aktyvumo veikla, bet ir su sportininkų rengimu ir aukšto meistriškumo sporto poreikiais. Pavyzdžiui, VIP lėšomis finansuoti 25 m baseinai (Plungėje, Naujojoje Akmenėje, Kupiškyje), taip pat 50 m baseinų infrastruktūros projektai (Elektrėnuose, Panevėžyje) veikia pagal bendrą kainodarą, nenustatant aiškių viešojo intereso įgyvendinimo sąlygų (pvz., kvotų / rezervacijų / lengvatų tikslinėms grupėms / prieinamumo grafiko) proporcingai valstybės investicijai. Lietuvos sporto centras užtikrina

⁴⁷ Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 1 priedelis, Ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvai (metais), prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.A5ACBDA529A9>.

⁴⁸ ŠMSM ir jos įsteigtų biudžetinių įstaigų, organizacijų ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvai, patvirtinti Lietuvos respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2004 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. ISAK-1944 „Dėl Ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvų“, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.CF8BCE672762>.

⁴⁹ Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projekto dokumentų rengimo ir vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Viešosios įstaigos Centrinės projektų valdymo agentūros direktoriaus 2025 m. kovo 04 d. įsakymu Nr. 2025/8-79 „Dėl Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projekto dokumentų rengimo ir vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, prieiga internete: <https://www.pplietuva.lt/lt/leidiniai/viesojo-ir-privataus-sektoriu-partnerystes-projekto-dokumentu-rengimo-ir-vertinimo-tvarkos-aprasas>.

neatlygintiną sporto bazių naudojimą nacionalinių rinktinių ir federacijų sportininkams, tačiau disponuoja tik 25 m baseinu, kuris galimai neužtikrina aukšto meistriškumo sportui reikalingų tarptautinės plaukimo federacijos (FINA) standartų plaukimui 50 m ilgio olimpiniam baseinui. Dėl tokios praktikos gali susidaryti situacija, kai valstybė reikšmingomis investicijomis finansuoja sporto infrastruktūrą, tačiau sutartyse neužtikrina Lietuvai reikalingos tarptautinius reikalavimus atitinkančios sporto infrastruktūros, pritaikytos tiek fizinio aktyvumo, tiek ir aukšto meistriškumo sportui, įrengimo. Tokiu būdu sudaromos sisteminės prielaidos viešąsias investicijas naudoti nesiekiant viešojo intereso ir nukreipti jas į naujos sporto infrastruktūros sukūrimą, nenustatant aiškių viešojo intereso įgyvendinimo sąlygų (pvz., kvotų / rezervacijų / lengvatų tikslinėms grupėms, sportininkams/prieinamumo grafiko) proporcingai valstybės investicijai, taip didinant neproporcingo finansavimo, favoritizmo ir piktnaudžiavimo riziką sporto infrastruktūros finansavimo sprendimuose. Šias aplinkybes iliustruoja šie atvejai nustatyti analizuojamose savivaldybėse, pavyzdžiui:

3.3.1. Akmenės rajono savivaldybės Naujosios Akmenės sporto ir sveikatingumo centras valdo iš VIP lėšų finansuotą Akmenės sporto centrą, kuriame įrengtas 25 m baseinas. Centro viešai skelbiamose naudojimosi sąlygose ir įkainiuose lengvatos siejamos daugiausia su socialinėmis grupėmis (pvz., vaikais) ir savivaldybės bendruomene (pvz., Akmeniečio / Akmenės kraštiečio kortelėmis). Tačiau aukšto meistriškumo sportininkams iš esmės nėra nustatytas joks sistemingas, treniruočių procesui pritaikytas prioritetas ar lengvatinis režimas; numatoma tik pavienė, ribotos apimtys bendra paskatinamoji priemonė – vienas nemokamas apsilankymas per mėnesį (iki 2 val.) sportininkams ir treneriams, savivaldybės sprendimu paskatintiems už sportinius pasiekimus. Tokia priemonė labiau atitinka simbolinės padėkos logiką, tačiau neužtikrina realių sąlygų aukšto meistriškumo sportininkų rengimui⁵⁰. Taip pat pastebėtina, kad Akmenės baseinas teikia SPA ir pirčių zonos paslaugas už užmokestį⁵¹.

3.3.2. Plungės rajono savivaldybėje Universalus sporto ir sveikatingumo komplekso Plungėje statybai iš VIP 2023–2024 m. skirta 2,7 mln. Eur. Savivaldybės skelbiamais duomenimis, bendra projekto vertė sudarė 6,2 mln. Eur, likusią dalį finansavo savivaldybė. Komplexas atidarytas 2023-04-14, o administravimas perduotas savivaldybės biudžetinei įstaigai Plungės sporto ir rekreacijos centrui⁵². Plungės sporto ir sveikatingumo centre buvo įrengtas 25 m baseinas (deklaruojama, kad baseinas atitinka tarptautinius reikalavimus). Įrengus baseiną, buvo pradėta kultivuoti nauja sporto šaka – plaukimas. Šią sporto šaką lankantys mokiniai, už apsilankymą baseine nieko nemoka (yra nustatytas standartinis 20 eurų mėnesinis mokestis, o už surinktą mokestį

⁵⁰ Akmenės rajono sporto centro interneto svetainė, prieiga internete: <https://www.akmenesc.lt/paslaugos/>

⁵¹ Straipsnis LRT.lt portale, prieiga internete: https://www.lrt.lt/naujienos/sportas/10/2112557/naujojoje-akmeneje-duris-atvere-modernus-baseinas-tikisi-pritraukti-ne-tik-moksleivius-bet-ir-latvius?utm_source.com

⁵² Plungės rajono savivaldybės interneto svetainė, prieiga internete: <https://www.plunge.lt/skelbimai/2023-m-balandzio-15-diena-duris-atveria-plunges-baseinas/?utm>

yra padengiamos mokinių išlaidos, susijusios su vykimu į varžybas, konkursus ir pan.). Vis dėlto pastebėtina, kad viešai skelbiamuose baseino įkainiuose ir naudojimosi sąlygose nėra numatytos jokios lengvatos ar prioritetinis režimas aukšto meistriško sportininkams, nepaisant to, kad objekto statyba reikšminga dalimi buvo finansuota VIP lėšomis. Taip pat viešojoje erdvėje akcentuojama komplekso SPA ir pirčių zonos funkcija bei tikslas tapti laisvalaikio traukos centru⁵³.

3.4. ŠMSM, finansuodama sporto infrastruktūros pagerinimo projektus iš SRF, VIP ir MAP nenustatė aiškių, privalomų ir sporto šakoms pritaikytų funkcinių reikalavimų, kuriuos turėtų atitikti valstybės lėšomis finansuojami sporto infrastruktūros objektai, siekiant užtikrinti sporto infrastruktūros panaudojimą fizinio aktyvumo ir aukšto meistriško sporto poreikiams. Nors sporto strateginiuose planavimo dokumentuose aiškiai identifikuotas sporto bazių ir treniruočių kompleksų, tarptautinius standartus atitinkančių sporto bazių, reikalingų aukšto meistriško sportininkams ir sporto renginiams rengti, trūkumas ir jų neatitiktis fizinio aktyvumo ir aukšto meistriško sporto poreikiams, ši problema, valstybei finansuojant sporto infrastruktūros projektus iš įvairių šaltinių ir objektyviai reikalingai daliai jų nenustatant tai infrastruktūrai keliamų ir sporto interesams privalomų standartų, nėra tikslingai sprendžiama, o tai kelia ir valstybės finansuojamo sporto infrastruktūros panaudojimo komercijai be viešojo intereso saugiklių korupcijos riziką. 2023–2025 m. sporto infrastruktūrai buvo skiriamos reikšmingos valstybės lėšos: VIP sporto infrastruktūros projektams – apie 43,4 mln. Eur, SRF sporto bazių pagerinimo projektams – beveik 9 mln. Eur, tuo tarpu Lietuvos sporto centrui (toliau – LSC) sportininkų rengimui orientuotai infrastruktūrai – apie 4,2 mln. Eur. Nei SRF, nei VIP, nei MAP projektų atrankos kriterijuose ar finansavimo sutartyse nebuvo nustatyti privalomi reikalavimai, kad objektyviai reikalingai daliai valstybės lėšomis finansuojami objektai būtų pritaikyti konkrečių sporto šakų poreikiams, atitiktų tarptautinius standartus ar sudarytų realias sąlygas ne tik bendrai vykdyti fizinio aktyvumo veiklas sporto objekte, tačiau taip pat ir aukšto meistriško sportininkams rengtis ar organizuoti tarptautines varžybas. NSA ir ŠMSM, prižiūrdamos iš SRF ir kitų valstybės biudžeto fondų lėšomis finansuojamų projektų įgyvendinimą, iš esmės apsiribojo tik kiekybinės projekto atitikties (pavyzdžiui, VIP ir MAP atvejais) bei veiklų tęstinumo užtikrinimu tam tikram laikotarpiui fizinio aktyvumo tikslams (SRF atveju), tačiau valstybės finansuojamos sporto infrastruktūros pritaikymas ne tik fizinio aktyvumo, bet ir aukšto meistriško sportui proporcingai valstybės investicijai šiuo metu nėra taikytinas visų valstybės biudžeto lėšomis finansuojamų projektų

⁵³ Pavyzdžiui straipsniai: <https://www.statybunaujienos.lt/naujiena/Duris-atvere-Plunges-sporto-arenos-baseinas>; <https://plungesc.lt/naujiena/2023-m-balandio-15-dien-duris-atveria-plunges-baseinas> STT pastaba: Plungės rajono savivaldybės administracija paaiškino, kad teikiant paraišką gauti finansavimui, buvo deklaruota, jog baseinas bus skirtas ir rekreacinėms reikmėms bei sveikatingumo ugdymo programoms, kurias vykdo įvairios organizacijos, įvairių amžiaus grupių asmenims, todėl baseino valdytojas nėra išsipareigojęs sudaryti sąlygas aukšto meistriško sportininkams naudotis baseinu. Pažymėtina, kad STT atliekant šią analizę antikorporcinių požiūriu įvertino teisinio reguliavimo ir juo vadovaujantis praktikoje taikomų skirtingų sporto infrastruktūros pagerinimo projektų finansavimo modelių panaudojimą Lietuvoje. Atliekant analizę nebuvo vertinamas jų taikymo teisėtumas.

standartas. Pažymėtina, kad NSA yra parengusi tipinius architektūrinius sprendinius ir rekomendacijas sporto infrastruktūrai, kuri atitiktų aukšto meistriskumo sporto reikalavimus, ir juos skelbia viešai⁵⁴, tačiau kol kas šie dokumentai nėra integruoti į SRF ar kitų valstybės biudžeto fondų finansuojamų sporto infrastruktūros pagerinimo projektų atrankos kriterijus, technines specifikacijas ar finansavimo sutartis. Atitinkamai, LSC valdomų sporto bazių, kurių paskirtis yra aukšto meistriskumo sportininkų rengimas ir tarptautinių varžybų organizavimas pagerinimo finansavimas galimai yra per mažas, todėl valdomos infrastruktūros nepakanka ir valstybės mastu išlieka tarptautinius olimpinis standartus atitinkančių sporto objektų trūkumas (pvz., 50 m baseinų)⁵⁵, o kitais finansavimo iš valstybės biudžeto modeliais (VIP, MAP) sukurta reikalinga sporto infrastruktūra galimai nepritaikoma ne tik fiziniam aktyvumui, bet ir aukšto meistriskumo sportui, taip sudarant sąlygas komerciniam sporto infrastruktūros naudojimui⁵⁶. Tokia situacija, kai valstybė finansuoja sporto infrastruktūros objektų statybą ar rekonstrukciją visoje Lietuvos teritorijoje, tačiau proporcingai finansavimui neužtikrina jų panaudojimo viešajam interesui, sudaro sisteminės prielaidas viešąsias investicijas nukreipti komerciniams tikslams, didina selektyvaus finansavimo, piktnaudžiavimo, neproporcingos naudos gavimo ir viešojo sporto intereso pažeidimo rizikas finansuojant projektus.

Kritinė antikorupcinė pastaba: Finansavimo iš SRF ir kitų valstybės biudžeto fondų modeliuose nustatyti skirtingi sporto infrastruktūros projektų atrankos, finansavimo ir priežiūros reikalavimai galimai neužtikrina vienodų, aiškių ir pamatuojamų viešojo intereso įgyvendinimo standartų, proporcingų valstybės investicijai, valstybės lėšomis finansuojamuose objektuose. SRF atveju nustatytas įsipareigojimų terminas (3 metai) gali būti neproporcingas valstybės investicijų į ilgalaikį turtą apimčiai ir naudojimo laikotarpiui, o kitų valstybės biudžeto fondų lėšomis finansuojamų sporto infrastruktūros projektų finansavimo dokumentuose bei sutartyse viešojo intereso įsipareigojimai dažnai nėra sukonkretinti (pvz., tikslinės grupės, prieinamumo režimas, veiklų apimtis, trukmė, kainodaros / lengvatų principai, rezultatų rodikliai). Dėl to sprendimų pagrįstumas ir faktinė viešųjų investicijų nauda tampa sunkiai patikrinama, o tai didina selektyvaus finansavimo, favoritizmo,

⁵⁴ Tipiniai sporto kompleksai, Rekomendaciniai architektūriniai projektiniai pasiūlymai, prieiga internete: <https://www.ltusportas.lt/veiklos-sritys/sporto-infrastruktura/4517-2/>

⁵⁵ STT pastaba: pavyzdžiui, straipsnis „Olimpiniai baseinai Lietuvoje: Reikalavimai, infrastruktūra ir plėtros perspektyvos“, prieiga internete: <https://ciuoziu.lt/olimpinis-baseinas-lietuva>. Taip pat LSC interneto svetainėje nurodoma, kad LSC patikėjimo teise perduota valdyti 10 sporto bazių ir joms priskirti sporto infrastruktūros nekilnojamojo turto objektai, žemė, įrenginiai ir šiuose nekilnojamojo turto objektuose esančios patalpos bei kilnojamas turtas, skirtas sportininkams rengti ir varžyboms organizuoti: reikalingas sporto inventorių, įrenginiai, baldai ir pan. kitas kilnojamas turtas. LSC privalo sudaryti sąlygas aukšto meistriskumo sportininkams treniruotis, todėl skiria prioritetą naudotis sporto infrastruktūra savo valdomose sporto bazėse tačiau tik vienoje iš LSC valdomų sporto bazių, sporto komplekse „Druskininkai“, yra 25 metrų ilgio baseinas ir nei vienoje iš LSC valdomų sporto bazių nėra olimpinis FINA reikalavimus atitinkančio 50 metrų baseino. Prieiga internete: <https://lscentras.lt/lt/sporto-bazes/lsc-sporto-kompleksas-druskininkai>.

⁵⁶ Šios išvados 3.3 skirsnio 3.3. antikorupcinė pastaba.

interesų grupių poveikio priimant finansavimo skyrimo sprendimus, piktnaudžiavimo ir neproporcingos naudos gavimo (įskaitant viešųjų investicijų nukreipimą komercinei veiklai) riziką.

PASIŪLYMAI:

ŠMSM:

1. Peržiūrėti SRF finansuojamų sporto infrastruktūros projektų finansavimo tvarką ir nustatyti ilgesnį, proporcingą valstybės finansuojamo ilgalaikio turto naudojimo laikotarpiui, viešojo intereso užtikrinimo terminą, įtvirtinant pareiškėjų įsipareigojimus dėl sporto infrastruktūros prieinamumo ir naudojimo sporto tikslams visą ekonomiškai pagrįstą turto naudojimo laikotarpį arba jo dalį, proporcingą valstybės finansavimo apimčiai.

2. Nustatyti privalomus sporto infrastruktūros projektų atrankos finansavimo iš valstybės biudžeto fondų viešojo intereso kriterijus, siekiant užtikrinti pareiškėjų įsipareigojimų dėl sporto infrastruktūros naudojimo viešajam interesui vykdymą (pvz., tarptautinių standartų atitinkančio sporto objekto statybos ar rekonstrukcijos reikalavimų, ir naudojimo lengvatų aukšto meistriškumo sportininkams, viešų veiklų neatlygintinai arba lengvatinėmis sąlygomis visuomenės pažeidžiamoms grupėms ir bendruomenei tokiuose objektuose proporcingo tęstinumo ir užtikrinimo).

3.4. Galima interesų konflikto, šališkumo ir poveikio rizika priimant sprendimus dėl sporto projektų finansavimo savivaldybėse ir valstybės institucijose (kritinė antikorupcinė pastaba)

Sporto projektai, skirti fizinio aktyvumo programoms, projektams ir sporto infrastruktūrai plėtoti, finansuojami ne tik NSA ir ŠMSM skiriamomis valstybės biudžeto lėšomis (SRF, VIP ir MAP), bet ir savivaldybių administracijų sprendimais skiriant finansavimą iš savivaldybių biudžetų savivaldybėse veikiančioms sporto organizacijoms.

Sporto projektų ir sporto organizacijų finansavimas iš savivaldybių biudžetų yra viena iš sričių, kurioje gali būti priimami sprendimai finansavimą skiriant su aktyviai savivaldos politikoje dalyvaujančiais asmenimis ar jų valdomomis, atstovaujamomis organizacijomis susijusiems asmenims. Todėl interesų konflikto ir šališkumo rizikos aktualios ne tik NSA, ŠMSM skiriant finansavimą iš SRF, VIP ar MAP programų, bet ir savivaldybių administracijoms skiriant finansavimą iš savivaldybės biudžetų.

2024 m. Latvijos antikorupcinės tarnybos (KNAB) atliktas sporto finansavimo tyrimas identifikavo, kad net ir esant aiškiems sporto politikos tikslams, fragmentuotas finansavimas, neaiškūs

kriterijai, interesų konfliktai ir nepakankamas finansinių srautų skaidrumas sudaro reikšmingas prielaidas favoritizmui ir viešųjų lėšų naudojimui ne viešajam interesui⁵⁷.

4. Įvertinę finansavimo iš SRF, VIP, MAP ir savivaldybių biudžeto priimtus sprendimus dėl finansavimo skyrimo pareiškėjams, teikiame šias antikorupcines pastabas:

4.1. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme nustatyta, kad savivaldybės meras yra pagrindinė savivaldybės vykdomoji institucija, atsakinga už savivaldybės vykdomosios valdžios veiklą. Meras skiria savivaldybės administracijos direktorių, vicemerą (-us), formuoja savivaldybės vykdomosios valdžios veiklos kryptis ir faktiškai atsako už savivaldybės sprendimų įgyvendinimą, įskaitant sprendimus dėl savivaldybės biudžeto lėšų skyrimo sporto projektams ir šių lėšų panaudojimo priežiūrą. Savivaldybės administracijos direktorius, būdamas mero paskirtas asmuo, organizuoja sporto projektų finansavimo procedūras, įskaitant viešuosius pirkimus, ekspertų ir projektų vertinimo komisijų sudarymą, projektų atranką ir jų įgyvendinimo priežiūrą. Vietos savivaldos įstatymo 25 straipsnio 6 dalyje nustatytas apribojimas savivaldybės merui dirbti kitose institucijose, įstaigose, įmonėse ar organizacijose ir gauti už tai atlyginimą, išskyrus mokslinę, pedagoginę ar kūrybinę veiklą. Tačiau šis apribojimas siejamas tik su atlyginamos veiklos vykdymu ir yra per siauras, nes neužtikrina interesų konflikto prevencijos tais atvejais, kai savivaldybės meras eina pareiškėjų ar finansavimą gaunančių organizacijų vadovo ar valdymo organų nario pareigas negaudamas atlygio, tačiau dalyvauja šių subjektų sprendimų priėmime. Teisėtas savivaldybės mero dalyvavimas savivaldybės teritorijoje veikiančių įstaigų, organizacijų ar įmonių valdymo organuose ar veiklos organizavime, net ir negaunant atlygio, sudaro prielaidas politiniam ar kitokiam poveikiui savivaldybės sprendimams dėl finansavimo skyrimo, jo panaudojimo priežiūros, taip pat viešųjų pirkimų ar savivaldybės turto naudojimo sprendimams, palankiems ar šališkiems subjektams, kurių veikloje meras dalyvauja. Pavyzdžiui, atliekant korupcijos rizikos analizę, nustatytas atvejis, kai vienos savivaldybės⁵⁸ meras, nuo 2015 m. nepertraukiamai einantis savivaldybės mero pareigas, tuo pačiu metu eidamas sporto klubo prezidento pareigas, 2023 m. vasario 2 d. pateikė ir pasirašė paraišką dėl savivaldybės paramos sporto programai jo vadovaujamam futbolo klubui. Savivaldybė priėmė sprendimą šiam klubui skirti 20 000 Eur finansavimą, kuris sudarė beveik trečdalį viso metinio savivaldybės sporto rėmimo biudžeto (70 000 Eur). Tais pačiais metais savivaldybė finansavimą skyrė 12 sporto organizacijų, tačiau tik dar vienai organizacijai buvo skirta analogiška suma, o likusioms 10 organizacijų – nuo 2 000 iki 5 000 Eur, t. y. kelis kartus mažiau nei mero vadovaujamam klubui. Toks savivaldybės sprendimas buvo priimtas esant tiesioginiam mero ryšiui su paramą gavusia organizacija, merui ja

⁵⁷ Latvijos Respublikos antikorupcinės tarnybos korupcijos rizikų sporto organizacijų finansavimo procedūrose analizės ataskaita (angl. Analysis of Corruption Risks in the Procedure for Granting State Funding to Latvian Sports Organizations), prieiga internete: <https://www.knab.gov.lv/lv/media/7455/download?attachment>

⁵⁸ STT pastaba: savivaldybė STT žinoma, bet išvadoje nenurodoma dėl asmens duomenų apsaugos reikalavimų.

atstovaujant bei kelia favoritizmo ir selektyvaus finansavimo riziką. Papildomai pažymėtina, kad mero viešųjų ir privačių interesų deklaracijoje nurodyta jo narystė sporto asociacijos valdymo organe, taip pat nurodytos ir jo pareigos politinės partijos kolegialiaame valdymo organe ir privataus juridinio asmens valdyboje. Tokių pareigų visuma rodo kumuliacinį interesų konfliktą, kai sportiniai, politiniai ir privatūs interesai persidengia su savivaldybės vadovo funkcijomis, o tai apsunkina veiksmingą nusišalinimą ir didina neformalaus poveikio sprendimų priėmimo procesams riziką.

4.2. Sporto bazių pagerinimo iš SRF finansavimo tvarkos aprašo 37 punkte nurodyta, kad „37. NSA ir Komisija, vertindamos paraiškas arba vertinimo išvadas, vadovaujasi Sporto įstatymo 3 straipsnyje įtvirtintais ir šiais principais: 37.1. skaidrumo, nešališkumo ir aiškos atsakomybės – turi būti sudaromos sąlygos nustatyti vertinimą atlikusius ir sprendimą priėmusius asmenis“; „visi vertintojai privalo deklaruoti galimą interesų konfliktą ir būti supažindinti su savo funkcijomis ir atsakomybe atliekant vertinimą“. Šios Sporto bazių pagerinimo iš SRF finansavimo tvarkos aprašo nuostatos nustato nešališkumo ir privačių interesų vengimo pareigas visiems NSA darbuotojams ir paskirtiems ekspertams. Tačiau praktikoje šių reikalavimų įgyvendinimas ne visais atvejais užtikrina faktinį sprendimų nešališkumą. Pavyzdžiui, atliekant analizę nustatyta, kad NSA 2024 m. priimant sprendimą finansuoti sporto bazių pagerinimo projektą „Sporto bazės atnaujinimas Dėbavojė, Panevėžio rajone“, Panevėžio rajono savivaldybės administracijai buvo skirta maksimali leistina finansavimo suma – 500 tūkst. Eur, o projektas surinko itin aukštą – 91,5 balo – nepriklausomų ekspertų ir vertintojų įvertinimą. Išvadą dėl finansavimo skyrimo rengė NSA padalinio vadovas, kuris paskyrė projektą vertinti konkretiems ekspertams ir vertintojams, ir nusišalino dalyvaudamas priimant sprendimą dėl finansavimo šiam projektui, nors buvo tiesiogiai susijęs su šiuo projektą kuravusia tuometine Panevėžio rajono savivaldybės tarybos nare – abu asmenys tuo pačiu metu buvo asociacijos Rotary klubo kolegialaus valdymo organo nariais. Be to, 2024 m. spalio mėn., likus kelioms dienoms iki Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų, minėtam NSA padalinio vadovui jo prašymu buvo leista vykti į neplaninę tarnybinę komandiruotę atlikti šio projekto patikros. Po jos savivaldybės interneto svetainėje ir regioninėje žiniasklaidoje buvo viešinama informacija apie susitikimą, kurio metu NSA padalinio vadovo šis projektas įvardytas „šalies projektu lyderiu“, viešai dėkojant savivaldybės vadovybei. Šiuose viešuose renginiuose dalyvavo ir minėta savivaldybės tarybos narė, tuo metu kandidatavusi į Seimą ir vėliau išrinkta Seimo nare. Tokios aplinkybės sudaro pagrįstas prielaidas abejoti sprendimų politiniu neutralumu ir instituciniu nešališkumu.

4.3. Nors konkrečių faktinių duomenų apie ŠMSM priimtų sprendimų šališkumą nenustatyta, pažymėtina, kad VIP, MAP ir grąžintų SRF lėšų paskirstymo procedūros pasižymi didesne sprendimų priėmėjų diskrecija, nepakankamu nepriklausomų ekspertų įtraukimu ir silpnesniu reglamentavimu nei

SRF atveju, todėl šališkumo ir politinio poveikio rizika šiuose finansavimo modeliuose yra latentinė ir objektyviai didesnė⁵⁹.

Kritinė antikorupcinė pastaba: Savivaldybėse ir valstybės institucijose egzistuoja interesų konflikto, šališkumo ir poveikio rizikos sporto projektų finansavimo sprendimuose. Esant ribotiems sporto finansavimo ištekliais ir didelei sprendimų priėmėjų diskrecijai, nepakankamas interesų konfliktų prevencijos ir valdymo teisinis reguliavimas sudaro prielaidas selektyviam finansavimui, viešojo intereso pažeidimams skiriant finansavimą iš valstybės ir savivaldybių biudžetų.

PASIŪLYMAI:

ŠMSM:

1. Kreiptis į Vidaus reikalų ministeriją ir inicijuoti teisėkūros veiksmus, siekiant tobulinti Vietos savivaldos įstatyme nustatytą teisinį reguliavimą praplečiant savivaldybės merui taikomus apribojimus eiti pareigas įstaigų, įmonių ar organizacijų valdymo ar vadovavimo organuose, veikiančiuose savivaldybės teritorijoje, nepriklausomai nuo atlygio gavimo, kai tokios pareigos gali būti susijusios su savivaldybės finansavimo skyrimu ar jo panaudojimo priežiūra.

ŠMSM, NSA IR ANALIZUOJAMŲ SAVIVALDYBIŲ ADMINISTRACIJOMS:

2. Imtis veiksmų, užtikrinant, kad darbuotojai, projektų vertintojai ir nepriklausomi ekspertai, bet kokia forma dalyvaujantys rengiant, vertinant ar priimant sprendimus dėl finansavimo iš valstybės ir savivaldybių biudžetų ir šių lėšų panaudojimo priežiūros, nusišalintų tais atvejais, kai egzistuoja bet kokie tiesioginiai ar netiesioginiai ryšiai su finansavimą gaunančiomis sporto organizacijomis ar jų atstovais.

3. Nustatyti privačių interesų ir nešališkumo patikrinimų tvarką, apimančią periodinius, atsitiktinės atrankos būdu, pasirinktų projektų finansavimo sprendimų nešališkumo vertinimus, ir atlikti atsitiktinės atrankos būdu pasirinktų asmenų, dalyvavusių iš valstybės ir savivaldybių biudžetų finansuojamų sporto projektų atrankoje ir sprendimų priėmime, privačių interesų turinio patikrinimus.

3.5. Konkurencijos ribojimo rizika finansuojant nacionalines fizinio aktyvumo programas dėl perteklinių reikalavimų sporto organizacijoms (kritinė antikorupcinė pastaba).

Nacionalinės fizinio aktyvumo programos yra viena pagrindinių valstybės sporto politikos įgyvendinimo priemonių, skirtų sporto švietimui, masinių fizinio aktyvumo renginių organizavimui ir visuomenės fizinio aktyvumo skatinimui visoje valstybės teritorijoje. Šių programų įgyvendinimas tiesiogiai susijęs su visuomenės sveikatos rodikliais, gyvenimo kokybe ir gyvenimo trukmės didėjimu,

⁵⁹ Antikorupcinės pastabos pateiktos šios išvados 3.2 skirsnyje.

todėl joms skiriamas reikšmingas finansavimas iš valstybės biudžeto. NSA duomenimis, 2023–2027 metams nacionalinėms fizinio aktyvumo programoms numatyta skirti 5,16 mln. Eur⁶⁰. Atsižvelgiant į finansavimo mastą, fizinio aktyvumo programų vykdytojų atrankos skaidrumas, konkurencingumas ir lygiateisiškumas tampa ypač reikšmingi antikorpuciniu požiūriu.

Sporto įstatymas nustato kriterijus, kuriuos turi atitikti sporto nevyriausybinių organizacijų, siekiančios dalyvauti nacionalinių fizinio aktyvumo programų atrankoje. Sporto įstatymo 20 straipsnio 4 dalies 2 punkte įtvirtintas reikalavimas, kad nacionalinės skėtinės nevyriausybinių organizacijų, siekiančios gauti valstybės biudžeto lėšų nacionalinėms fizinio aktyvumo programoms įgyvendinti, turi vienyti ne mažiau kaip 20 nevyriausybinių organizacijų.

5. Įvertinę šį Sporto įstatymo keliamą reikalavimą sporto organizacijoms, norinčioms vykdyti nacionalines fizinio aktyvumo programas ir pretenduoti į finansavimą, vienyti ne mažiau kaip 20 nevyriausybinių organizacijų, ir NSA ginčus su sporto organizacijomis dėl šio reikalavimo atitikimo teikiame šias antikorpucines pastabas:

5.1. Sporto įstatymo 20 straipsnio 4 dalies 2 punkte įtvirtintas reikalavimas nacionalinėms skėtinėms nevyriausybiniams organizacijoms vienyti ne mažiau kaip 20 nevyriausybinių organizacijų yra perteklinis ir galimai nepagrįstai ribojantis konkurenciją. Šis kiekybinis narystės kriterijus nėra tiesiogiai susijęs nei su nacionalinių fizinio aktyvumo programų turinio kokybe, nei su jų atitikimu valstybės sporto politikos tikslams, nei su pareiškėjų administraciniais ar finansiniais gebėjimais. Tokiu būdu finansavimo galimybės siejamos su formaliu organizaciniu dydžiu, o ne su programos poveikiu, inovatyvumu ar gebėjimu pasiekti tikslines grupes. Tai sudaro prielaidas diskriminuoti mažesnes, bet specializuotas, veiksmingas ar tam tikroms tikslinėms grupėms (pvz., asmenims su negalia, vaikams, socialinę atskirtį patiriantiems asmenims) dirbančias organizacijas. Praktikoje šis reikalavimas lemia ne tik ginčus finansavimo procesuose, bet taip pat ir apskritai svarbių nacionalinių fizinio aktyvumo programų nevykdymą, nes NSA, veikdama pagal galiojantį teisinį reguliavimą, priversta atmesti paraiškas nevertindama jų turinio. Pavyzdžiui, 2024 m. administracinės atitikties vertinimo metu pagal 2024-07-11 NSA direktoriaus kvietimą dalyvauti nacionalinės fizinio aktyvumo programos, skirtos įtraukiojo sportinio švietimo plėtotei konkurse, pateiktų paraiškų vertinimo metu nustatė, kad pareiškėjas neatitinka Sporto įstatymo 20 straipsnio 4 dalies 2 punkte įtvirtinto reikalavimo vienyti ne mažiau kaip 20 nevyriausybinių organizacijų, buvo atmesta Lietuvos paralimpinio komiteto paraiška Nr. NSA-FA-PRO-SSP-2024-0002, o kitos dvi pagal šį kvietimą

⁶⁰ STT pastaba: NSA atliekant analizę pateikti duomenys apie faktiškai vykdomas nacionalines fizinio aktyvumo programas: Nacionalinei fizinio aktyvumo programai, skirtai mokyti vaikus plaukti ir formuoti saugaus elgesio vandenyje ir prie vandens įgūdžius (SA-FA-PRO-MVP-2023-2-0004) 2023-2026 metai, iš SRF skirta 3,24 mln. Eur; Nacionalinei fizinio aktyvumo programai, skirtai masiniams fizinio aktyvumo renginiams organizuoti (NSA-FA-PRO-SRO-2024-0004) 2024-2027 metai, iš SRF skirta 1,92 mln. Eur. ŠMSM duomenimis 2023-2024 metams nacionalinėms fizinio aktyvumo programoms vykdyti iš SRF viso skirta 1,78 mln. Eur.

gautos paraiškos: Lietuvos neįgaliųjų sporto federacijos paraiška Nr. NSA-FA-PRO-SSP-2024-0003 ir Lietuvos teniso sąjungos paraiška Nr. NSA-FA-PRO-SSP-2024-0004 buvo atmestos, kadangi neatitiko turinio ir išlaidų pagrįstumo vertinimo reikalavimų. Šis Lietuvos paralimpinio komiteto paraiškos atmetimo vien dėl formalios narystės kriterijaus atvejis nulėmė tai, kad nacionalinė fizinio aktyvumo programa skirta įtraukiojo sportinio švietimo plėtotei apskritai valstybėje nebuvo vykdoma. Tuo pačiu, tai rodo, kad galiojantis reguliavimas eliminuoja nacionalinio lygmens specialiąsias organizacijas, vykdančias sistemiskai svarbias įtraukiojo sporto ir asmenų su negalia fizinio aktyvumo programas, dėl ko tokios programos gali būti ir visai nevykdomos bei gali būti pažeidžiamas ir viešasis interesas.

5.2. Minėtas reikalavimas taip pat lemia situaciją, kai nacionalinėms fizinio aktyvumo programoms keliama turinio reikalavimai yra pritaikomi jau ilgą laiką vykdomoms, vadinamosioms „tradicinėms“ veikloms ar renginiams ir galimai orientuojami į konkrečius vykdytojus. Pavyzdžiui, nacionalinės fizinio aktyvumo programos, skirtos masiniams fizinio aktyvumo renginiams organizuoti, keliama kriterijai iš esmės sutampa su anksčiau vykusių renginių nuostatais⁶¹. Analogiška praktika nustatyta ir Įtraukiojo sportinio švietimo plėtotei skirtose programose, kuriose keliama reikalavimai atitinka jau vykdomas priemones, pavyzdžiui, šviečiamąjį leidinį ar privalomą bendradarbiavimą su konkrečiais subjektais ir jų nustatytais kriterijais. 2025 m. Nacionalinei fizinio aktyvumo programai, skirtai vaikų fiziniui aktyvumui skatinti, reikalavimai taip pat buvo parengti atsižvelgiant į ilgametės ir jau vykdomas programas – Lietuvos mažųjų žaidynių ir Lietuvos mokyklų žaidynių nuostatus. Tokia praktika riboja galimybes atsirasti naujiems programų vykdytojams, mažina inovacijų potencialą ir sudaro prielaidas finansavimą koncentruoti tarp tų pačių subjektų ir jiems pritaikyti nacionalinių programų reikalavimus kvietime.

Kritinė antikorupcinė pastaba: Sporto įstatymo 20 straipsnio 4 dalies 2 punkte įtvirtintas reikalavimas nacionalinėms skėtinėms nevyriausybinioms organizacijoms vienyti ne mažiau kaip 20 nevyriausybinių organizacijų, kartu su nacionalinių fizinio aktyvumo programų reikalavimų pritaikymu jau vykdomoms veikloms, galimai sudaro sisteminės konkurencijos ribojimo prielaidas. Tai gali didinti selektyvaus finansavimo, favoritizmo ir interesų grupių įsitvirtinimo riziką, mažinti viešųjų lėšų panaudojimo efektyvumą ir neužtikrinti lygiateisiškų galimybių sporto organizacijoms prisidėti prie nacionalinių fizinio aktyvumo tikslų įgyvendinimo.

PASIŪLYMAI:

ŠMSM:

⁶¹ NSA atliekant korupcijos rizikos analizę STT pateikta informacija raštu.

1. Atlikti Sporto įstatymo 20 straipsnio 4 dalies 2 punkte įtvirtinto reikalavimo nacionalinėms skėtinėms nevyriausybinėms organizacijoms vienyti ne mažiau kaip 20 nevyriausybinių organizacijų taikymo praktikoje analizę, aktualumo vertinimą ir poreikį bei tikslinti įstatyme nustatytą reguliavimą.

2. Imtis teisėkūros priemonių, siekiant nustatyti proporcingą organizacijų vienijimo kriterijų ir sumažinti nevyriausybinų organizacijų konkurencijos ribojimą, fizinio aktyvumo programų finansavimo konkursuose.

3.6. Dvigubo finansavimo ar nepagrįstų išlaidų finansuojant sporto infrastruktūros projektus ir nacionalines fizinio aktyvumo programas apmokėjimo rizika (kritinė antikorupcinė pastaba)

Europos ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) 2017 m. Rekomendacijoje dėl viešojo sektoriaus vientisumo⁶² pabrėžiama, kad valstybės privalo: užtikrinti viešųjų lėšų panaudojimo atsekamumą, užkirsti kelią dubliuojančiam finansavimui, kuris sudaro neproporcingai naudai, paslėptam subsidijavimui ir interesų grupių privilegijavimui. EBPO dvigubą finansavimą įvardija kaip reikšmingą viešojo sektoriaus skaidrumo riziką, ypač tais atvejais, kai finansavimas paskirstomas per skirtingas programas ar institucijas, netaikant bendros kontrolės ir koordinavimo mechanizmų. Europos Sąjungos teisėje dvigubo finansavimo draudimas yra įtvirtintas kaip bendrasis principas, reiškiantis, kad tos pačios tinkamos finansuoti išlaidos negali būti finansuojamos iš daugiau nei vieno viešojo šaltinio. Šis principas taikomas tiek infrastruktūros, tiek veiklos finansavimui, nepriklausomai nuo to, ar finansavimas teikiamas tiesioginėmis dotacijomis, subsidijomis ar kitomis finansavimo formomis⁶³. Tarptautinių aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos (INTOSAI) standartuose nurodoma, kad dvigubas finansavimas laikomas finansinės drausmės ir skaidrumo pažeidimu ir yra ypač rizikingas tais atvejais, kai viešosiomis lėšomis finansuota infrastruktūra vėliau yra naudojama veikloms, kurių kaštai apmokami iš kitų viešųjų programų. Tokia praktika laikoma klasikine paslėpto pakartotinio valstybės subsidijavimo forma⁶⁴.

Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatyme ir Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme įtvirtintas viešųjų lėšų efektyvus, ekonomišką, tikslingą ir skaidrų naudojimo principas, iš kurio kyla draudimas dubliuoti finansavimą tam pačiam tikslui ar rezultatui iš viešųjų lėšų. Šis principas taikomas ir finansuojant sporto infrastruktūros projektus bei nacionalines fizinio aktyvumo

⁶² OECD Recommendation on Public Integrity, prieiga internete: <https://www.bacid.eu/Tools/AOCDRecommendationoftheCouncilonPublicIntegrity?utm>

⁶³ European Court of Auditors (ECA) special report 22/2024, prieiga internete: https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2024-22/SR-2024-22_EN.pdf?utm

⁶⁴ INTOSAI Fundamentals of Public-Sector Auditing (ISSAI 100/300), prieiga internete: [https://www.intosai.org/fileadmin/downloads/documents/open access/ISSAI 100 to 400/issai 300/ISSAI 300 en 2019.pdf?utm](https://www.intosai.org/fileadmin/downloads/documents/open_access/ISSAI_100_to_400/issai_300/ISSAI_300_en_2019.pdf?utm)

programas. Sporto bazių pagerinimo iš SRF finansavimo tvarkos aprašo 108 punkte ir Nacionalinių fizinio aktyvumo programų atrankos ir finansavimo valstybės biudžeto lėšomis tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. V-824 „Dėl Nacionalinių fizinio aktyvumo programų atrankos ir finansavimo valstybės biudžeto lėšomis tvarkos aprašo patvirtinimo“⁶⁵ (toliau – Nacionalinių fizinio aktyvumo programų finansavimo tvarkos aprašas), 134 punkte nustatyta, kad *„NSA turi teisę susipažinti su kitais projekto vykdytojo ir projekto partnerio (-ių) iš kitų finansavimo šaltinių įgyvendinamais (-tais) projektais ir juos įgyvendinant sukurtais rezultatais, kitais projekto vykdytojo ir projekto partnerio (-ių) dokumentais, kiek tai būtina dvigubo tos pačios veiklos tų pačių išlaidų finansavimo prevencijai ir projekto vykdytojo pateiktuose mokėjimo prašymuose deklaruotų išlaidų tinkamumui finansuoti užtikrinti“*. Atitinkamai finansavimo sutartyse įtvirtinta pareiga lėšas naudoti teisėtai, ekonomiškai, efektyviai ir pagal patvirtintą sąmatą, o nustačius nepagrįstą ar neefektyvų lėšų naudojimą – mažinti finansavimą ar reikalauti grąžinti lėšas. Analogiškai racionalaus ir taupaus lėšų naudojimo reikalavimai buvo nustatyti ir projektų, finansuojamų iš VIP ir MAP, finansavimo sutartyse, kuriose ŠMSM suteikta teisė kontroliuoti tikslinį lėšų panaudojimą.

6. Įvertinę nustatytą nacionalinių fizinio aktyvumo programų ir sporto infrastruktūros projektų finansavimą bei priimtus sprendimus finansuojant sporto programas ir sporto infrastruktūros projektus, teikiame šias antikorupcines pastabas:

6.1. NSA, skirdama finansavimą iš valstybės biudžeto nacionalinėms fizinio aktyvumo programoms ir vykdydama jų įgyvendinimo priežiūrą, neužtikrina, kad programų vykdytojų pateikiamose sąmatose būtų nurodomos visos faktiškai patiriamos, ekonomiškai pagrįstos išlaidos, susijusios su sporto infrastruktūros naudojimu, ir nereikalauja programų vykdytojų prioritetą teikti valstybės ar savivaldybių lėšomis anksčiau finansuotai sporto infrastruktūrai bei derinti programų vykdymą su savivaldybėmis, kurių teritorijoje programos įgyvendinamos. Dėl to neužtikrinama veiksminga dvigubo finansavimo prevencija⁶⁶. Pavyzdžiui: NSA skyrė finansavimą nacionalinei fizinio aktyvumo programai, skirtai vaikų mokymui plaukti ir saugaus elgesio vandenyje įgūdžių formavimui (projekto Nr. NSA-FA-PRO-MVP-2023-2-0004), kurios vykdytoja yra asociacija „LTU Aquatics“, vykdymui. Ši programa faktiškai įgyvendinama naudojantis baseiniais visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, įskaitant tiek valstybės ir savivaldybių valdomus baseinus, tiek iš VIP lėšų finansuotus sporto infrastruktūros objektus (pvz., Plungės, Akmenės, Panevėžio, Elektrėnų

⁶⁵ Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. birželio 15 d. įsakymas Nr. V-824 „Dėl Nacionalinių fizinio aktyvumo programų atrankos ir finansavimo valstybės biudžeto lėšomis tvarkos aprašo patvirtinimo“, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e79f15900b3c11ee9978886e85107ab2/asr>

⁶⁶ STT pastaba: pažymėtina, kad infrastruktūros eksploatavimo kaštų apmokėjimas savaime nėra laikytinas neteisėtu ar dvigubu finansavimu. Rizika kyla tuomet, kai nėra aiškių susitarimų ir apskaitos atskyrimo, todėl tampa nepatikrinama, ar programos lėšomis nėra apmokama tai, kas jau finansuojama iš kitų šaltinių arba apmokama kelis kartus.

savivaldybėse) taip pat komercinius baseinus (Impuls, Žalgirio, Klaipėdos ir pan.) ir mokyklų sporto infrastruktūrą⁶⁷. Programos vykdytojas „LTU Aquatics“ savo projekto įgyvendinimo ataskaitose ir viešai skelbiamoje informacijoje nurodo, kad: bendradarbiauja su sporto mokyklomis, plaukimo klubais ir baseiniais visose apskrityse; su baseinų valdytojais sudarė sutartis, užtikrinančias pasirengimą vykdyti programą, o baseinai ir sporto mokyklos aktyviai dalyvauja programos veiklose ir kviečia ugdymo įstaigas dalyvauti mokymo plaukti užsiėmimuose⁶⁸. Tačiau programos finansavimo sutartyje ir patvirtintoje sąmatoje kaip tiesioginės projekto išlaidos nurodomos tik trenerių ir instruktorių veiklos išlaidos, neįtraukiant jokių išlaidų sporto infrastruktūros (baseinų) nuomai ar naudojimui⁶⁹. Ši aplinkybė kelia pagrįstų abejonių, ar sporto infrastruktūros naudojimo kaštai nėra apmokami iš kitų viešųjų šaltinių (savivaldybių biudžetų, infrastruktūros išlaikymo asignavimų), taip pat ar valstybės lėšomis anksčiau finansuota sporto infrastruktūra iš SRF, VIP ar MAP nėra netiesiogiai apmokama antrą kartą per nacionalinių fizinio aktyvumo programų finansavimą. Papildomai pažymėtina, kad kitos nacionalinės fizinio aktyvumo programos – Nacionalinės fizinio aktyvumo programos, skirtos masiniams fizinio aktyvumo renginiams organizuoti (projekto Nr. NSA-FA-PRO-SRO-2024-0004), vykdytojas finansavimo sutartyje sporto bazių ir patalpų nuomos išlaidas sąmatoje aiškiai įtraukė į tiesiogines projekto vykdymo išlaidas. Tokia nevienoda praktika rodo galimą nenuoseklų dvigubo finansavimo prevencijos taikymą.

6.2. Nacionalinės fizinio aktyvumo programos vykdomos visoje valstybės teritorijoje, tačiau savivaldybės dažnu atveju nėra sudariusios bendradarbiavimo sutarčių su nacionalinių programų vykdytojais ir neviešina savo vaidmens programų įgyvendinime, nors jų teritorijoje esanti sporto infrastruktūra aktyviai naudojama programų veikloms. Dėl to nėra aišku, ar savivaldybės prisideda prie sporto infrastruktūros naudojimo kaštų mažinimo, ar infrastruktūra suteikiama neatlygintinai, ar už ją mokama programų lėšomis. Tokia informacijos stoka apsunkina dvigubo finansavimo prevenciją ir kontrolę bei mažina nacionalinių fizinio aktyvumo programų vykdymo skaidrumą. Pavyzdžiui, Asociacija „LTU Aquatics“, vykdanči fizinio aktyvumo programą, skirtą vaikų mokymui plaukti ir saugaus elgesio vandenyje įgūdžių formavimui (projekto Nr. NSA-FA-PRO-MVP-2023-2-0004) savo

⁶⁷ Nacionalinės fizinio aktyvumo programos, skirtos vaikų mokymui plaukti ir saugaus elgesio vandenyje įgūdžių formavimui (projekto Nr. NSA-FA-PRO-MVP-2023-2-0004) dalyviai, prieiga internete: <https://ltuaquatics.com/projekto-dalyviai>.

⁶⁸ Nacionalinės fizinio aktyvumo programos 2022 m. ataskaita, prieiga internete: <https://ltuaquatics.com/wp-content/uploads/2023/08/mp-proceso-igyvendinimo-ataskaita-2022.pdf> Autoriaus pastaba: 2022 m. ataskaita pateikta vykdant ankstesnę mokymo vaikus plaukimo įgūdžių programą, kurią vykdė asociacija „LTU Aquatics“, šią ankstesnę programą taip pat finansavo ŠMSM ir jai skyrė 540 000 Eur. Fizinio aktyvumo programos, skirtos vaikų mokymui plaukti ir saugaus elgesio vandenyje įgūdžių formavimui (projekto Nr. NSA-FA-PRO-MVP-2023-2-0004) 2023-2025 metų ataskaita nėra paskelbta, todėl ankstesnė „LTU Aquatics“ paskelbta viešai analogiškos fizinio aktyvumo programos ataskaita naudojama iliustratyviai, siekiant parodyti, kad asociacija „LTU Aquatics“ vykdydama veiklas bendradarbiauja su baseiniais visoje Lietuvos teritorijoje.

⁶⁹ NSA su asociacija „LTU Aquatics“ sudaryta 2023 m. spalio 23 sutarties Nr. FA2023/754 priedas, Asociacijos „LTU Aquatics“ Nacionalinės fizinio aktyvumo programos išlaidų sąmatos suskirstymas ketvirčiais (po sutarties pasirašymo)“.

interneto svetainėje nurodo, kad bendradarbiauja su Akmenės rajono savivaldybe ir Akmenės rajono sporto centru bei su Plungės rajono savivaldybės administracija ir Plungės sporto ir rekreacijos centru, kuris valdo Plungės baseiną. Šių infrastruktūros objektų statyba finansuota iš VIP lėšų, tačiau šios savivaldybės neturi su nacionalinės fizinio aktyvumo programos vykdytoju sudarytų sutarčių / neviešina sąlygų, todėl nėra aišku, ar ši sporto infrastruktūra suteikiama programos vykdytojui neatlygintinai, ar taikomos lengvatos, ar mokama rinkos kaina, ar šios paslaugos kitaip kompensuojamos. Patikrinus analizuojamų savivaldybių administracijas, kurios valdo VIP lėšomis finansuotus projektus, viešai interneto svetainėse skelbiama informaciją apie savivaldybės dalyvavimą vykdant fizinio aktyvumo programas, nustatėme, kad nė viena analizuojama savivaldybė neviešina informacijos apie savo vaidmenį ir bendradarbiavimą su nacionalinių ar regioninių fizinio aktyvumo programų vykdytojais savivaldybės teritorijoje, net ir tais atvejais, kai valstybės finansuoti, jų valdomi arba teritorijoje esantys sporto infrastruktūros objektai faktiškai naudojami vykdant nacionalinių ar regioninių fizinio aktyvumo programų veiklas. Neviešinant informacijos apie regioninių ir nacionalinių projektų vykdymą savivaldybės teritorijoje, neaišku, ar valstybė ir savivaldybės prisideda prie infrastruktūros naudojimo regioninei ir nacionalinei programai kaštų mažinimo, ar infrastruktūra suteikiama neatlygintinai, ar už ją mokama valstybės lėšomis. Tokia informacijos stoka apsunkina dvigubo finansavimo prevenciją ir kontrolę.

Kritinė antikorupcinė pastaba: Dvigubo finansavimo ir nepagrįsto pakartotinio išlaidų apmokėjimo rizika sporto infrastruktūros projektų ir fizinio aktyvumo programų finansavimo sistemoje kyla dėl galimai nepakankamai aiškaus teisinio ir administracinio atskyrimo tarp savivaldybių sporto infrastruktūros finansavimo ir jos naudojimo kaštų apmokėjimo vykdant kitas valstybės finansuojamas programas. Nevienoda programų vykdytojų pateikiamų programos veiklų išlaidų sąmatų sudarymo praktika, nepakankamas savivaldybių įsitraukimas, savivaldybių veiklos skaidrumas ir kontrolės mechanizmų trūkumas sudaro prielaidas neefektyviam viešųjų lėšų panaudojimui, didina piktnaudžiavimo ir paslėpto dvigubo finansavimo riziką bei silpnina visuomenės pasitikėjimą sporto finansavimo sistema.

PASIŪLYMAI:

ŠMSM:

1. Nustatyti reikalavimą pareiškėjams, teikiant paraiškas finansavimui nacionalinių fizinio aktyvumo programų vykdymui, pateikti bendradarbiavimo sutartis arba ketinimų protokolus su savivaldybių administracijomis ir jų teritorijose veikiančiais sporto infrastruktūros valdytojais, kurių infrastruktūra buvo finansuota iš valstybės ar savivaldybių biudžetų.

NSA:

2. Užtikrinti, kad vertintojai ir ekspertai, vertindami nacionalinių fizinio aktyvumo programų vykdymo finansavimo paraiškų turinį ir išlaidų pagrįstumą, identifikuotų visas programai įgyvendinti būtinas tiesiogines išlaidas ir įvertintų jų ekonominį pagrįstumą.

3. Sudarant finansavimo sutartis ir vykdant jų priežiūrą, kontroliuoti, kad programos vykdytojų pateikiamose išlaidų sąmatose ir mokėjimo dokumentuose būtų numatytos visos būtinosios programai vykdyti tiesioginės išlaidos.

ANALIZUOJAMŲ SAVIVALDYBIŲ ADMINISTRACIJOMS:

4. Aktyviau įsitraukti į jų teritorijoje vykdomų nacionalinių fizinio aktyvumo programų įgyvendinimą, bendradarbiaujant su programų vykdytojais ir sudarant sąlygas naudotis savivaldybės teritorijoje esančia valstybės ar savivaldybės biudžeto lėšomis finansuota sporto infrastruktūra, atsižvelgiant į ankstesnes valstybės investicijas, viešojo intereso užtikrinimą, programų socialinę naudą savo savivaldybės teritorijoje.

5. Interneto svetainėse skelbti informaciją apie savivaldybės dalyvavimą nacionalinėse fizinio aktyvumo programose, viešinti savivaldybės vaidmenį, savivaldybės teritorijoje esančios sporto infrastruktūros panaudojimą ir savivaldybės teikiamą paramą šioms programoms.

4. MOTYVUOTOS IŠVADOS (PASTABOS) IR PASIŪLYMAI

Valstybinio finansavimo skyrimo ir panaudojimo sporto infrastruktūros projektams ir fizinio aktyvumo programoms procesuose egzistuoja korupcijos rizika. Teikiamos šios motyvuotos išvados (pastabos) ir rekomendacinio pobūdžio pasiūlymai dėl šioje išvadoje nustatytos korupcijos rizikos ir rizikos veiksmų.

MOTYVUOTOS IŠVADOS (PASTABOS)	REKOMENDACINIO POBŪDŽIO PASIŪLYMAI
<u>1. Kritinės antikorupcinės išvados (pastabos):</u>	
1.1. Dėl fragmentuoto sporto infrastruktūros projektų finansavimo teisinio reguliavimo susiformavę keli sporto infrastruktūros projektų finansavimo modeliai iš SRF, kitų valstybės biudžeto fondų bei taikoma SRF grąžintų lėšų panaudojimo pagal bendras valstybės biudžeto perskirstymo taisyklės praktika sudaro sistemines prielaidas korupcijai ir selektyviam sporto infrastruktūros finansavimo paskirstymui, apeinant konkurso būdu sporto infrastruktūros projektams skiriamo finansavimo sistemą. Tokia teisinė aplinka didina neformalių susitarimų, piktnaudžiavimo, prekybos poveikiu, favoritizmo ir nepotizmo rizikas (antikorupcinės pastabos ir motyvai pateikti 3.1 skirsnyje).	ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJAI: 1.1.1 Aiškiai reglamentuoti nepanaudotų lėšų, grąžintų ŠMSM iš valstybės biudžeto, skyrimo procedūrą, kad nepanaudotomis lėšomis būtų finansuojami tik nepriklausomų ekspertų ir atrankos komisijų atrinkti projektai, neviršijant maksimalios leistinos tokiems projektams finansavimo sumos. 1.1.2 Atskirti sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo funkcijas, perduodant sporto infrastruktūros projektų atrankos, finansavimo skyrimo ir panaudojimo kontrolės funkcijas vienai įgyvendinančiai įstaigai (pvz., NSA ar kitam viešojo sektoriaus subjektui), kuri taikytų vienodus standartus visiems sporto infrastruktūros projektams, nepriklausomai nuo finansavimo šaltinio.
1.2. Skirtingas sporto infrastruktūros projektų atrankos valstybiniam finansavimui teisinis reguliavimas, nevienodi sprendimų nepriklausomumo, nešališkumo, objektyvumo ir sprendimų atsekamumo standartai, skirstant lėšas iš skirtingų valstybės biudžeto fondų sporto infrastruktūros pagerinimui, taip pat aiškos procedūros nebuvimas skirstant NSA	ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJAI: 1.2.1. Skiriant finansavimą iš valstybės biudžeto visiems sporto infrastruktūros projektams suvienodinti sporto infrastruktūros projektų atrankos standartus (nepriklausomų ekspertų įtraukimas, 3 paraiškų vertinimo etapai, sprendimų motyvavimo reikalavimai, interesų

grąžintas nepanaudotas SRF lėšas sporto infrastruktūrai, sudaro sisteminės prielaidas selektyviam sprendimų priėmimui ir finansavimo paskirstymui, didina favoritizmo, piktnaudžiavimo ir prekybos poveikiu rizikas, riboja veiksmingą <i>ex post</i> kontrolę ir mažina visuomenės pasitikėjimą finansavimo sporto infrastruktūrai skyrimo pagrįstumu (antikorupcinės pastabos ir motyvai pateikti 3.2 skirsnyje).	konfliktų valdymo standartai), nustatant minimalius privalomus reikalavimus visiems sporto infrastruktūros projektams, nepriklausomai nuo finansavimo šaltinio. 1.2.2. Nustatyti vienodus sporto infrastruktūros projektų finansavimo iš valstybės biudžeto projektų atrankos kriterijus, papildant juos viešojo intereso ir ilgalaikės naudos sporto tikslams reikalavimais, naudojant sporto infrastruktūrą ir užtikrinant veiklos tęstinumą, analogiškai SRF modelyje taikomai logikai (prieinamumas, tęstinumas, tikslinių grupių įtraukimas, nekomercializavimo / komercializavimo valdymo saugikliai), nepriklausomai nuo finansavimo šaltinio. 1.2.3. Įdiegti vieną centralizuotą paraiškų administravimo ir sprendimų atsekamumo informacinę sistemą sporto infrastruktūros projektų finansavimo iš valstybės biudžeto projektams, užtikrinant paraiškų ir sprendimų bei kitų veiksmų su paraiškomis fiksavimą. 1.2.4. Nustatyti aiškią nepanaudotų SRF lėšų panaudojimo suderinimo raštu su ŠMSM tvarką. 1.2.5. Sustiprinti VIP ir MAP komisijų nepriklausomumo garantijas atrankose (komisijų sudėties balansavimas, nepriklausomų narių dalies didinimas, protokolų ir finansavimo skyrimo motyvų viešinimas).
1.3. Finansavimo iš SRF ir kitų valstybės biudžeto fondų modeliuose nustatyti skirtingi sporto infrastruktūros projektų atrankos, finansavimo ir priežiūros reikalavimai galimai neužtikrina vienodų, aiškių ir pamatuojamų viešojo intereso įgyvendinimo standartų,	ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJAI: 1.3.1. Peržiūrėti SRF finansuojamų sporto infrastruktūros projektų finansavimo tvarką ir nustatyti ilgesnį, proporcingą valstybės finansuojamo ilgalaikio turto naudojimo

proporcingų valstybės investicijai, valstybės lėšomis finansuojamuose objektuose. SRF atveju nustatytas įsipareigojimų terminas (3 metai) gali būti neproporcingas valstybės investicijų į ilgalaikį turtą apimčiai ir naudojimo laikotarpiui, o kitų valstybės biudžeto fondų lėšomis finansuojamų sporto infrastruktūros projektų finansavimo dokumentuose bei sutartyse viešojo intereso įsipareigojimai dažnai nėra sukonkretinti (pvz., tikslinės grupės, prieinamumo režimas, veiklų apimtis, trukmė, kainodaros / lengvatų principai, rezultatų rodikliai). Dėl to sprendimų pagrįstumas ir faktinė viešųjų investicijų nauda tampa sunkiai patikrinama, o tai didina selektyvaus finansavimo, favoritizmo, interesų grupių poveikio priimant finansavimo skyrimo sprendimus, piktnaudžiavimo ir neproporcingos naudos gavimo (įskaitant viešųjų investicijų nukreipimą komercinei veiklai) riziką (antikorupcinės pastabos ir motyvai pateikti 3.3 skirsnyje).	laikotarpiui, viešojo intereso užtikrinimo terminą, įtvirtinant pareiškėjų įsipareigojimus dėl sporto infrastruktūros prieinamumo ir naudojimo sporto tikslams visą ekonomiškai pagrįstą turto naudojimo laikotarpį arba jo dalį, proporcingą valstybės finansavimo apimčiai. 1.3.2. Nustatyti privalomus sporto infrastruktūros projektų atrankos finansavimo iš valstybės biudžeto fondų viešojo intereso kriterijus, siekiant užtikrinti pareiškėjų įsipareigojimų dėl sporto infrastruktūros naudojimo viešajam interesui vykdymą (pvz., tarptautinių standartų atitinkančio sporto objekto statybos ar rekonstrukcijos reikalavimų, ir naudojimo lengvatų aukšto meistriškumo sportininkams, viešų veiklų neatlygintinai arba lengvatinėmis sąlygomis visuomenės pažeidžiamoms grupėms ir bendruomenei tokiuose objektuose proporcingo tęstinumo ir užtikrinimo).
1.4. Savivaldybėse ir valstybės institucijose egzistuoja interesų konflikto, šališkumo ir poveikio rizikos sporto projektų finansavimo sprendimuose. Esant ribotiems sporto finansavimo ištekliams ir didelei sprendimų priėmėjų diskrecijai, nepakankamas interesų konfliktų prevencijos ir valdymo teisinis reguliavimas sudaro prielaidas selektyviam finansavimui, viešojo intereso pažeidimams skiriant finansavimą iš valstybės ir savivaldybių biudžetų (antikorupcinės	ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJAI: 1.4.1. Kreiptis į Vidaus reikalų ministeriją ir inicijuoti teisėkūros veiksmus, siekiant tobulinti Vietos savivaldos įstatyme nustatytą teisinį reguliavimą praplėčiant savivaldybės merui taikomus apribojimus eiti pareigas įstaigų, įmonių ar organizacijų valdymo ar vadovavimo organuose, veikiančiuose savivaldybės teritorijoje, nepriklausomai nuo atlygio gavimo, kai tokios pareigos gali būti susijusios su

pastabos ir motyvai pateikti 3.4 skirsnyje).	savivaldybės finansavimo skyrimu ar jo panaudojimo priežiūra. ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJAI, NACIONALINEI SPORTO AGENTŪRAI BEI ANALIZUOJAMŲ SAVIVALDYBIŲ ADMINISTRACIJOMS: 1.4.2. Imtis veiksmų, užtikrinant, kad darbuotojai projektų vertintojai ir nepriklausomi ekspertai, bet kokia forma dalyvaujantys rengiant, vertinant ar priimant sprendimus dėl finansavimo iš valstybės ir savivaldybių biudžetų ir šių lėšų panaudojimo priežiūros, nusišalintų tais atvejais, kai egzistuoja bet kokie tiesioginiai ar netiesioginiai ryšiai su finansavimą gaunančiomis sporto organizacijomis ar jų atstovais. 1.4.3. Nustatyti privačių interesų ir nešališkumo patikrinimų tvarką, apimančią periodinius, atsitiktinės atrankos būdu, pasirinktų projektų finansavimo sprendimų nešališkumo vertinimus, ir atlikti atsitiktinės atrankos būdu pasirinktų asmenų, dalyvavusių iš valstybės ir savivaldybių biudžetų finansuojamų sporto projektų atrankoje ir sprendimų priėmime, privačių interesų turinio patikrinimus.
1.5. Sporto įstatymo 20 straipsnio 4 dalies 2 punkte įtvirtintas reikalavimas nacionalinėms skėtinėms nevyriausybinėms organizacijoms vienyti ne mažiau kaip 20 nevyriausybinių organizacijų, kartu su nacionalinių fizinio aktyvumo programų reikalavimų pritaikymu jau vykdomoms veikloms, galimai sudaro sisteminės konkurencijos ribojimo prielaidas. Tai gali didinti selektyvaus finansavimo,	ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJAI: 1.5.1. Atlikti Sporto įstatymo 20 straipsnio 4 dalies 2 punkte įtvirtinto reikalavimo nacionalinėms skėtinėms nevyriausybinėms organizacijoms vienyti ne mažiau kaip 20 nevyriausybinių organizacijų taikymo praktikoje analizę, aktualumo vertinimą ir poreikį bei tikslinti įstatyme nustatytą reguliavimą.

favoritizmo ir interesų grupių išitvirtinimo riziką, mažinti viešųjų lėšų panaudojimo efektyvumą ir neužtikrinti lygiateisiškų galimybių sporto organizacijoms prisidėti prie nacionalinių fizinio aktyvumo tikslų įgyvendinimo (antikorupcinės pastabos ir motyvai pateikti 3.5 skirsnyje).	1.5.2 Imtis teisėkūros priemonių, siekiant nustatyti proporcingą organizacijų vienijimo kriterijų ir sumažinti nevyriausybinų organizacijų konkurencijos ribojimą, fizinio aktyvumo programų finansavimo konkursuose.
1.6. Dvigubo finansavimo ir nepagrįsto pakartotinio išlaidų apmokėjimo rizika sporto infrastruktūros projektų ir fizinio aktyvumo programų finansavimo sistemoje kyla dėl galimai nepakankamai aiškaus teisinio ir administracinio atskyrimo tarp savivaldybių sporto infrastruktūros finansavimo ir jos naudojimo kaštų apmokėjimo vykdant kitas valstybės finansuojamas programas. Nevienoda programų vykdytojų pateikiamų programos veiklų išlaidų sąmatų sudarymo praktika, nepakankamas savivaldybių įsitraukimas, savivaldybių veiklos skaidrumas ir kontrolės mechanizmų trūkumas sudaro prielaidas neefektyviam viešųjų lėšų panaudojimui, didina piktnaudžiavimo ir paslėpto dvigubo finansavimo riziką bei silpnina visuomenės pasitikėjimą sporto finansavimo sistema (antikorupcinės pastabos ir motyvai pateikti 3.6 skirsnyje).	ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJAI: 1.6.1. Nustatyti reikalavimą pareiškėjams teikiant paraiškas finansavimui nacionalinių fizinio aktyvumo programų vykdymui pateikti bendradarbiavimo sutartis arba ketinimų protokolus su savivaldybių administracijomis ir jų teritorijose veikiančiais sporto infrastruktūros valdytojais, kurių infrastruktūra buvo finansuota iš valstybės ar savivaldybių biudžetų. NACIONALINEI SPORTO AGENTŪRAI: 1.6.2. Užtikrinti, kad vertintojams ir ekspertams vertinant nacionalinių fizinio aktyvumo programų vykdymo finansavimo paraiškų turinį ir išlaidų pagrįstumą, identifikuotų visas programai įgyvendinti būtinas tiesiogines išlaidas ir įvertintų jų ekonominį pagrįstumą. 1.6.3. Sudarant finansavimo sutartis ir vykdant jų priežiūrą kontroliuoti, kad programos vykdytojų pateikiamose išlaidų sąmatose ir mokėjimo dokumentuose būtų numatytos visos būtinosios programai vykdyti tiesioginės išlaidos. ANALIZUOJAMŲ SAVIVALDYBIŲ ADMINISTRACIJOMS: 1.6.4. Aktyviau įsitraukti į jų teritorijoje vykdomų nacionalinių fizinio aktyvumo

	programų įgyvendinimą, bendradarbiaujant su programų vykdytojais ir sudarant sąlygas naudotis savivaldybės teritorijoje esančia valstybės ar savivaldybės biudžeto lėšomis finansuota sporto infrastruktūra, atsižvelgiant į ankstesnes valstybės investicijas, viešojo intereso užtikrinimą, programų socialinę naudą savo savivaldybės teritorijoje. 1.6.5. Interneto svetainėse skelbti informaciją apie savivaldybės dalyvavimą nacionalinėse fizinio aktyvumo programose, viešinti savivaldybės vaidmenį, savivaldybės teritorijoje esančios sporto infrastruktūros panaudojimą ir savivaldybės teikiamą paramą šioms programoms.
--	--

Direktoriaus pavaduotojas

Elanas Jablonskas

Almantas Gudonis, tel. +370 691 97132, el. p. almantas.gudonis@stt.lt
 Rengėjo tiesioginis vadovas Domantas Lukauskas, Korupcijos rizikos skyriaus viršininkas,
 tel. +370 656 60 933, el. p. domantas.lukauskas@stt.lt

5. PRIEDAI

Išvados dėl korupcijos rizikos analizės
priedas

ANALIZUOTŲ TEISĖS AKTŲ, KITOS INFORMACIJOS IR DOKUMENTŲ SĄRAŠAS

I. LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISĖS AKTAI⁷⁰

1. Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.4DBDE27621A2/asr>
2. Lietuvos Respublikos sporto įstatymas, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.791BF9249C9C/kJZMgiglNs>
3. Lietuvos Respublikos sporto įstatymas, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.791BF9249C9C/kJZMgiglNs>
4. Lietuvos Respublikos statybos įstatymas, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.F31E79DEC55D/asr>,
5. Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.C7E57DF3CEC5/asr>
6. Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.712BBBFA3D41/asr>
7. Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymas, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.A5ACBDA529A9>
8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. balandžio 26 d. nutarimas Nr. 478 „Dėl Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.256966BC8FDF/asr>;
9. Lietuvos respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2004 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. ISAK-1944 „Dėl Ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvų“, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.CF8BCE672762>
10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2025 m. balandžio 2 d. Nr. 181 nutarimas Nr. 181 „Dėl Lietuvos Respublikos sporto įstatymo įgyvendinimo“, prieiga teisės aktų registre: <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/38563850144c11f08fdabd4950271e2c>
11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 16 d. nutarimas Nr. 240 „Dėl 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos

⁷⁰ Lietuvos Respublikos įstatymai, kiti teisės aktai, analizuojamų subjektų valdymo organų sprendimai.

sporto plėtros programos patvirtinimo“, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/1df182c0a9e311ec8d9390588bf2de65>

12. Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašas, patvirtintas Specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2021 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. 2-229 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ba1ba040412911ec992fe4cdfceb5666>

13. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 14 d. nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo įgyvendinimo“, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.55AE7A4E7975/asr>

14. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. liepos 7 d. įsakymas Nr. V-1127 „Dėl įgaliojimų suteikimo, įgyvendinant Lietuvos Respublikos sporto įstatymą, pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimus ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus“, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4320a300fdd011ec8fa7d02a65c371ad/asr>

15. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. sausio 8 d. įsakymas Nr. V-10 „Dėl 2024 metų nacionalinių ir regioninių fizinio aktyvumo, bei sporto bazių pagerinimo projektų finansavimo valstybės biudžeto lėšomis prioritetų ir specialiųjų projektų vertinimo kriterijų nustatymo“, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e46d2f10ade911eea5a28c81c82193a8>

16. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. liepos 3 d. įsakymas Nr. V-934 „Dėl Sporto rėmimo fondo lėšomis finansuojamų nacionalinių ir regioninių fizinio aktyvumo bei sporto bazių pagerinimo projektų komisijos sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo“, prieiga teisės aktų registre: <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/1174c280196511eeb233e8b04dc9bb3d/asr>

17. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. gruodžio 22 d. įsakymas Nr. V-1599 „Dėl Sporto rėmimo fondo lėšomis finansuojamų sporto bazių pagerinimo projektų finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/8b41bad0a0cb11eea5a28c81c82193a8/asr>

18. Nacionalinės sporto agentūros prie Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos direktoriaus 2025 m. sausio 14 d. įsakymas Nr. V2025/2 „Dėl Nacionalinės sporto agentūros infrastruktūros skyriaus projektų administravimo procedūrų aprašo patvirtinimo“ (Teisės aktų registre nepaskelbtas).

19. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2018 m. rugpjūčio 21 d. įsakymas Nr. V – 697 „Dėl Švietimo ir mokslo ministro valdymo srities investicijų projektų

(investicijų projektų įgyvendinimo programų) atrankos į Valstybės investicijų programą (toliau – VIP) kriterijus ir jų reikšmių patvirtinimo“ (Teisės aktų registre nepaskelbtas).

20. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. gegužės 2 d. įsakymas Nr. V-611 „Dėl Švietimo, mokslo ir sporto srities infrastruktūros atnaujinimo ir plėtros projektų atrankos komisijos sudarymo ir jos darbo reglamento patvirtinimo“ (Teisės aktų registre nepaskelbtas).

21. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2021 m. kovo 30 d. įsakymas Nr. V-481 „Dėl Švietimo įstaigų sporto aikštynų atnaujinimo programos patvirtinimo“ (Teisės aktų registre nepaskelbtas).

22. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. sausio 28 d. įsakymas Nr. V-75 „Dėl Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos lėšų planavimo ir naudojimo taisyklių patvirtinimo“, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ac6b270022d611e9bf1ef395f41d6fbc/HYLinNjUSH>

23. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2020 m. gruodžio 9 d. įsakymas Nr. V-1936 „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos finansų kontrolės taisyklių patvirtinimo“, prieiga ŠMSM interneto svetainėje: <https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/%C5%A0vietimo%2C%20mokslo%20ir%20sporto%20miniterijos%20l%C4%97%C5%A1%C5%B3%20planavimo%20ir%20naudojimo%20taisykl%C4%97s.docx>

24. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos finansų kontrolės taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2020 m. gruodžio 9 d. įsakymu Nr. V-1936 „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos finansų kontrolės taisyklių patvirtinimo“, prieiga ŠMSM interneto svetainėje: <https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/%C5%A0vietimo%2C%20mokslo%20ir%20sporto%20miniterijos%20l%C4%97%C5%A1%C5%B3%20planavimo%20ir%20naudojimo%20taisykl%C4%97s.docx>

25. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. birželio 15 d. įsakymas Nr. V-838 „Dėl Nacionalinių fizinio aktyvumo programų sąrašo ir Nacionalinėms fizinio aktyvumo programoms keliamų reikalavimų patvirtinimo“, prieiga teisės aktų registre: <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/536102500b8011ee9978886e85107ab2/asr>

26. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2004 m. gruodžio 7 d. įsakymas Nr. ISAK-1944 „Dėl Ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvų“, prieiga teisės aktų registre: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.CF8BCE672762>

27. Viešosios įstaigos Centrinės projektų valdymo agentūros direktoriaus 2025 m. kovo 04 d. įsakymu Nr. 2025/8-79 „Dėl Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projekto dokumentų rengimo ir vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, prieiga internete: <https://www.ppplietuva.lt/lt/leidiniai/viesojo-ir-privataus-sektoriu-partnerystes-projekto-dokumentu-rengimo-ir-vertinimo-tvarkos-aprasas>

28. Nacionalinės sporto tarybos 2023-10-20 posėdžio protokolas Nr. SG-4

II. KITA INFORMACIJA, LITERATŪRA, DOKUMENTAI

IR NUORODOS

29. STT atliktos korupcijos rizikos analizės išvados: 2023-05-11 išvada Nr. 4-01-3929, prieiga internete: <https://stt.lt/korupcijos-prevencija/korupcijos-rizikos-analizes/atliktos-korupcijos-rizikos-analizes/7471/act1085>; 2024-09-23 išvada Nr. 4-01-8506, prieiga internete: <https://stt.lt/korupcijos-prevencija/korupcijos-rizikos-analizes/atliktos-korupcijos-rizikos-analizes/7471/act1122>; 2025-09-08 išvada Nr. 4-01-8290, prieiga internete: <https://stt.lt/korupcijos-prevencija/korupcijos-rizikos-analizes/atliktos-korupcijos-rizikos-analizes/7471/act1147>

30. STT 2025-11-24 Antikorupcinio vertinimo išvada Nr. 4-01-10853 „Dėl Nacionalinės sporto tarybos įstatymo, Sporto įstatymo Nr. I-1151 5, 6, 8, 9, 14, 20, 21, 22, 23, 26, 27 ir 28 straipsnių pakeitimo ir 7 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo, Sporto įstatymo Nr. I-1151 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-908 2 straipsnio pakeitimo įstatymo, Administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų“, prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/31cb8600c92511f0a842b0e89767e3dc?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=810e75ca-010c-418e-b643-e13d0dffffa1>

31. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Centralizuotos vidaus audito tarnybos 2024 m. rugsėjo 27 d. vidaus audito ataskaita Nr. VA2-8(26.5-77E).

32. OECD Recommendation on Public Integrity, prieiga internete: [https://www.bacid.eu/Tool%3AOECD Recommendation of the Council on Public Integrity?utm](https://www.bacid.eu/Tool%3AOECD+Recommendation+of+the+Council+on+Public+Integrity?utm)

33. European Court of Auditors (ECA) special report 22/2024, prieiga internete: https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2024-22/SR-2024-22_EN.pdf?utm

34. INTOSAI Fundamentals of Public-Sector Auditing (ISSAI 100/300), prieiga internete: https://www.intosai.org/fileadmin/downloads/documents/open_access/ISSAI_100_to_400/issai_300/ISSAI_300_en_2019.pdf

35. Latvijos Respublikos antikorupcinės tarnybos korupcijos rizikų sporto organizacijų finansavimo procedūrose analizės ataskaita, (angl. Analysis of Corruption Risks in the Procedure for

Granting State Funding to Latvian Sports Organizations) prieiga internete: <https://www.knab.gov.lv/lv/media/7455/download?attachment>

36. Lietuvos Respublikos Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisijos 2025-10-08 posėdis, YouTube prieiga internete: <https://www.youtube.com/watch?v=Rw7M-fu6Qc8>

37. Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komiteto 2025-11-19 posėdyje, prieiga internete: <https://www.youtube.com/watch?v=hv6KO5UubTo>

38. Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos interneto svetainė, prieiga internete: <https://vtek.lt/>

39. Privačių interesų registras, prieiga internete: <https://pinreg.vtek.lt/app/>

40. Straipsnis viešojo informavimo priemonėse, prieiga internete: <https://www.vilniausvystymas.lt/projektas/vilnius/sporto-aikstynas-vilniaus-zirmunu-gimnazijos-zirmunu-g-37/>

41. Straipsnis viešojo informavimo priemonėse, prieiga internete: <https://sekunde.lt/leidinys/sekunde/sporto-centras-aukstaitija-pasikeis-is-esmes-baseinas-restoranas-spa-erdve/>

42. Straipsnis viešojo informavimo priemonėse, prieiga internete: <https://www.krs.lt/savivaldybe/naujienos/svente-lapese-atnaujintas-stadionas-atvertas-bendruomenei/>

43. Straipsnis viešojo informavimo priemonėse, prieiga internete: <https://www.lrt.lt/naujienos/sportas/10/2112557/naujojoje-akmeneje-duris-atvere-modernus-baseinas-tikisi-pritraukti-ne-tik-moksleivius-bet-ir-latvius>

44. Straipsnis viešojo informavimo priemonėse, prieiga internete: <https://kmintys.lt/2023/10/21/konkrety-kupiskio-baseino-atidarymo-data-turetu-paaiskėti-netrukus>

45. Straipsnis viešojo informavimo priemonėse, prieiga internete: <https://www.plunge.lt/skelbimai/2023-m-balandzio-15-diena-duris-atveria-plunges-baseinas>

46. Straipsnis viešojo informavimo priemonėse, prieiga internete: <https://ciuoziu.lt/olimpinis-baseinas-lietuva>

47. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos interneto svetainė, prieiga internete: <https://smsm.lrv.lt/lt/>

48. Nacionalinės sporto agentūros prie Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, prieiga internete: <https://www.ltusportas.lt/>

49. Lietuvos neformaliojo švietimo agentūros interneto svetainė, prieiga internete: <https://www.linesa.lt/>

50. Vilniaus miesto savivaldybės interneto svetainė, prieiga internete: <https://vilnius.lt/>

51. Panevėžio miesto savivaldybės interneto svetainė, prieiga internete: <https://www.panevezys.lt/lt/titulinis.html>
 52. Kauno rajono savivaldybės interneto svetainė, prieiga internete: <https://www.krs.lt/>
 53. Akmenės rajono savivaldybės interneto svetainė, prieiga internete: <https://www.akmene.lt/>
 54. Kupiškio rajono savivaldybės interneto svetainė, prieiga internete: <https://www.kupiskis.lt/>
 55. Plungės rajono savivaldybės interneto svetainė, prieiga internete: <https://www.plunge.lt/>
 56. Asociacijos LTU Aquatics interneto svetainė, prieiga internete: <https://ltuaquatics.com>
 57. Analizės subjektų atsakingų asmenų Specialiųjų tyrimų tarnybai pateikta informacija ir veiklos dokumentai.
-